

EESTI NOORUS

NR. 10

Ettetellimine avatud!

EESTI RAAMATU-AASTA SUURTEOSED:

Friedrich Reinhold Kreuzwald

KALEVIPOEG

EESTI RAHVUSEEPOS

TÄIELIK ILLUSTREERITUD VÄLJAANNE.

SISULT EESTI TAHTSAIM TEOS JA VALIMUSELT EESTI KAUNEIM RAAMATU

Redigeerinud ja seletustega varustanud **Dr. AUGUST ANNI**. Redaktsioonitoimkond: **J. V. VESKI, FR. TUGLAS, A. SAARESTE, P. ARISTE, D. PALGI**. Illustreerinud kunstnikud **KRISTJAN RAUD** (sõejoonised) ja **HEINO MUGASTO** (puulõiked); Trükk kahes värvis. Parim eesli paber. Suurus 18×25×2,5 sm, raskus 1 kg

Esimene trükk 5000 eksemplaris ilmub Raamatu Aasta eestseisuse toetusel eriliselt madala hinnaga: 5 krooni brošeeritud eksemplar, 8 krooni kullaga ilustatud riideköites ja 12 krooni kunstkäsitöö üleni nahkköites. Käesoleva aasta oktoobrikuu kestel

ettetelliijaile aga veel odavamalt — ainult

3 kr.	5 kr.	8 kr.
brošeeritud	riideköites	üleni nahkköites

Kasutage RA soodustusi ja tellige endale «Kalevipoega» ka edasikinkimise otstarbeks. Teatage Eesti Kirjanduse Seltsile oma luttavate aadress nii kodu- kui välismaile, et neile võiks saata tutvustusbrosüüre, — sest teade „Kalevipoja“ ilmumisest peab **ulatumama iga eestlaseni!**

NB! „Kalevipojast“ tehakse veel eritrükk kaks korda suuremas formaadis (25×35 sm), illustreerijate autograafidega, hind 15 kr. broš, nummerdatud eksemplariid ainult ettetelliijaile (sisse maksta vähemalt 5 kr.). Üksikud eksemplariid Walmi (või muul, erisoovi kohasel) paberil 35 kr. (tellimisel kõik ette maksta).

KOGUTEOS

Raamatu osa Eesti arengus

Kirjutisi 15 autorilt. Toimetanud mag. **D. PALGI**.

Missugust mõju on avaldanud raamat eesti rahva käekäigusse? Kuidas seda arendanud või kuidas takistanud? Mida üles ehitanud, mida maha kiskunud? Kuidas kaasa aidanud Eesti iseseisvuseks?

Rohkete illustratsioonidega, 250 lk. suures kaustas. Ilmub RA eestseisuse toetusel. Kaanehind 4 kr. brošeeritud ja 6 kr. 50 s. poolnahkköites. **Ettetelliijaile** oktoobrikuu kestel 2 kr. 50 s. prošeeritud ja 4 kr. 50 s. poolnahkköites.

Esimene osa viieköitelisest suurteosest

EESTI AJALUGU

I KÖIDE ESIAJALOO LINE JA MUISTNE ISESEISVUSE AEG.

Peatoimetaja — Eesti ja põhjemaade ajaloo professor **H. KRUS**.

Tegevtoimetaja — Eesti ja naabermaade muinasteaduse professor **H. MOORA**.

400 lk. suures kaustas, rohkete jooniste, kaartide ja värvipiltidega.

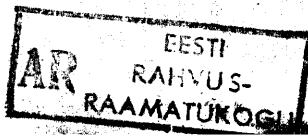
Hind 7 kr. 50 s. brošeeritud ja 11 kr. poolnahkköites.

Ettetelliijaile oktoobrikuu kestes 5 kr. brošeeritud ja 8 kr. köites.

Ettetellimisel tuleb ära maksta posti jooksvale arvele nr. 20-36 (Tallinnas võib ka Tallinna Linnapanka EKS jooksvale arvele) 1) raamatu hind täielikult — siis saab tellija raamatu postikuludeta, või 2) vähemalt 2 kr. 50 s. iga tellitava raamatu pealt — ülejääk ühes saatekuludeta tuleb tasuda lunamaksuna raamatu saamisel. Tellimine kirjutada sissemaksu kaardi lõigendile.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Tartus, Suurturg 12, telefon 6-01, posti jooksev arve 20-36.

HENDRIK ADAMSON

Teeme eläves elu!

Üüpäevä – imeligu linnu:
siib must, tõne valge,
silm kuu, tõne päev,
sulgen tähti, pilvi ja agu,
tuleve taevast ja veest,
tuvven äitsnemist, lilli ja laulu,
kaove taevase ja vette,
jätten maha nukrust ja valu.

Kaits ilma kui ületsi oless:
sääl sinine vesi ja kuldetse saare,
siin sinine taevast ja rohiletse pilve
ja horisont lõikap na pooless,
jagap ärä taevass ja maass
üles ja alla.

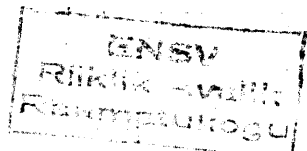
Taevan om me eluase,
me oleme engle,
rohiletsin pilvin lendlei
ja sinitsen laotusen,
kähen kulisemen kandle,
suu täis naaru ja laulu,
me rööviss om lilli ja äitsne,
me pää pääl päev,
me silmin tähe
ja süämin kike agude agu
üle kigide aude avva.

Olgu veel tähti, pilvi ja agu,
veel äitsnemist lilli ja laulu,
veel olgu päev. Ja kui tulepki üü,
löögu sis palame kirendei vüü
tulesit–tähti sinitsen võlvin,
laulgu raskide äidsende-pärjä,
äidsengu ulgandi laulu-sarja,
teeme eläves elu!

Me oleme imeligu engle:
siib must, tõne valge,
silm naarap, tõne ikep,
meil om tähti, pilvi ja agu,
sünnime tulest ja põrmust,
tuvven äitsnemist, lilli ja laulu,
kaome põrmu ja tulle,
jätten maha nukrust ja valu.

Kaits ilma kui ületsi oless:
sääl kosmiline meri, kun kuldetse saare,
siin maapääl in taevast, kun rohiletse pilve,
ja horisont lõikap na pooless,
jagap ärä taevass ja maass
üles ja alla.

Taevan om me eluase;
me oleme engle.
Misperäst me pilvin ei lendle
ega sinitsen laotusen?
Misperäst vait om kandle,
suu tühi naarust ja laulust,
ärävisat lilli ja äitsne,
kos om kadunu päev,
kunas kisseve tähe?
Misperäst ei süämin agude agu
üle kigide aude avva?

SP,
6883

Wõitleja

Mu noorusetu — oh tuhu
ja pidiid küll kaduma?
Su leeki ei enam puhu
mu igatsus põlema!

Kuid ometi! Sūdame säsi —
weel palawalt põtsub ta:
Su kasuks ma üal ei wäsi
sün wõitlemast kodumaa!

Ja tui mä forid langema pean,
ja sangarit minuft ei saa,
süs langedes ometi tean,
et langen tui wõitleja.

Peeter Grünfeldt.

Laululooja 70-aastane

Kõik luuletajad ei ole laulikud. Kõik luuletused ei ole laulud.

Peeter Grünfeldt on rohkem laululooja kui luuletaja, sellepärast heliloojad armastavad teda.

Eeldan, et iga luuletaja tahaks oma luuletusi kuulda helides, sest luule ilma helita on peaaegu surnud luule.

Ainult helide kaudu jäädvustub luule ja kandub rahva hingesse kaugemas ulatuses; pärandub ka järelpõlvedele, nagu meie rahvalaulud, mis säilinud läbi aastasadade.

Kunstluule jääb kunstluuleks ja teda vajab vaid mõni üksik sõnailu nautija; rahvalauluks tõusnud laul on surematu laul ja seda on meile kõigile vaja.

Peeter Grünfeldt on neist õnnelikust, kelle luule jäädvustub rahvalauluna, kõlab kodu ja väljas, põllul ning niidul; sõprade ringis ning noorte koosviibimiste mängutubades, juubeliõhtuil, peoõhtuil ning lauluväljadel — laulupidudel.

Neist vaimustub noor ja vana. Neid lauldes, neid kuuldes läheneme üksteisele sõprustundes; meid läbibtab ühendav soojuslaine, mis teeb meid õnnelikuks.

Sellest õnnetundest võlgname oma tänu laululoojale — Peeter Grünfeldtile.

Noored laulavad sageli sügisest, surmast ja kaduvusest. Nende mured on mõõtmatud,

nende kurbused talumatud ning südamed lõhkevad valust.

Lugegu need „sünged“ noored oma surma-meeleolus Peeter Grünfeldti noori laule ja õpigu meie laululoojalt, 70-aasta sünnipäeva pühitsejalt, kuidas laulda noorena ja tunda noorena.

„Nüüd vaba me rahvas ja rinnast meil kadunud kurbuse rõhk. On ilus Ecstis elada... oma kodu, oma maa — kõige armsamaks siin ilmas!.. Täis noorustuld on meie rind... ..Me tuleme kui maruhoog ja vahul mässav merevoog, kui kodumaa meid kutsub!.. Tõuse, mäele mine... mäele tõuse sangarina üles elu ummikust... Ilus on elada noorena... ilus on teenida kodumaad, andudes temale hingega õilsamat rahuldust saad!“

Peeter Grünfeldt juhib noortele nende aate-tee, kus leiavad endale elueesmärgi, oma elu mõtte ja oma usu paremasse homsesse päeva.

Siis isiklikud väikesed mured ei vääri enam, et neist ahastada, et anduda lohutamata sügistundeile ja levitada noorusele oma ümber surmaigatsusi.

„Täis noorustuld“ võib olla ainult „noorte rind“ — selle on pärandanud meie laululooja Peeter Grünfeldt oma järeletulijaille noorile.

Me täname!

Maarda Lepp-Utuste.

KNUT HAMSUN

Katkend romaanist „MAA ÕNNISTUS“

Ilmub K-ü. „Noor Eesti“ kirjastusel.

Nüüd nad olid abiellunud ja ristitud, kõik oli korras, nad koguni olid lasknud end esmalt laulatada, nii et laps oleks olnud seaduslik. Kuid põud püsis, ja nüüd kõrbesid väikesed viljaväljad, kõrbesid sametvaibad. Ja miks siis õieti? Jah, kõik oli jumala teha! Isak niitis oma heinamaalappe, neil ei olnud suurt rohtu, kuigi neid kevadel väetati; ta niitis mäenõlvadel, niitis samuti ääremail, kaugel ääremail, ega väsinud niitmast, kuivatamast ja heina koju vedamast, sest nüüd tal oli olemas kõik, oli hobune ja suur kari. Juuli keskel pidi ta samuti niitma välja rohelisteks toiduks, ei see sobinud enam milleski muuks. Nii, ja nüüd tulid käsile ainult veel kartulid!

Kuidas oli lugu kartulitega? Ons kartul vaid kohvisort võõralt maalt ja võis inimese läbi ajada ka ilma temata? Oo, kartul on oivaline vili, tema seisab väljas põuas, seisab samuti sajus, kuid kasvab. Tema edeneb ilma kiuste ja annab palju seemet. Kui inimesed käitlevad teda pisut hästi, tasub ta enda viieteistkümnekordselt. Näe, kartulil ei ole viinamarja verd, tal on aga kastani liha, teda võib küpsetada ja keeta ja tarvitada kõigeiks. Inimene võib olla leivata; kui tal aga on kartul, ei ole ta toiduta. Kartulit võib pruunistada kuumas tuhas ja tarvitada õhtusöögiks, teda võib keeta vees ja süüa eineks. Mida vajab kartul lisandiks? Kartul on vähenõudlik, talle piisab topsist piimast ja piisab heeringast.

Rikkad tarvitavad tema juurde võid, vaesed toksavad ta soolasse kausis. Isak võis teda pühapäeval süüa koorekastmega Kuldsarve piimast. Halvustatud, õnnistatud kartul!

Kuid nüüd põud kummitas samuti kartuleid. Loendamatuid kordi päevas vaatas Isak taevast. Taevast oli sinine. Mõnel õhtul näis ta ennustavat äikesevihma. Siis läks Isak sisse ja ütles: Ime küll, kui ka nüüd ei tule vihma! Paari tunni pärast oli taas kõik lootus kadunud.

Põud oli nüüd kestnud seitse nädalat ja kuumus ränk. Kartul seisis kogu aeg täies õies, õitses ebaloomulikult ja imetoredasti. Põllud näisid esmalt nagu lumeväljad. Kuidas see kõik lõppes? Kalender ei andnud mingit viibet, kalendrid nüüdisajal polnud enam need mis enne, ei kõlvanud kuhugi. Nüüd taevast töötas jällegi vihma, ja Isak läks sisse ning ütles Ingerile: jumala abiga peaks täna öösi tulema siiski vihma. — Kas see näib nii? — Jah. Ja hobune reputab end aiste vahel. Inger piilub ükselt ja sõnab: Jah, nüüd sa näed! — Paar tilka langes. Tunnid möödusid, inimesed jäid õhtule, ja kui Isak läks öösi välja vaatama, oli taevast sinine. — Ei, Issand Jumal, ütles Inger. Jajah, kuid siis ju kuivavad homme sinu viimased lehed, lisas ta ja lohutas teda nii hästi kui suutis.

Jah, muidugi. Isak oli teinud samuti tublisti lehti, ja nüüd tal oli suur hulk parimaid lehti. Lehed olid väärtuslik loomatoit, Isak käsitas neid samuti nagu heina ja kattis nad metsas tohikuga kinni. Nüüd tal oli neid väljas ainult veel väike hunnik, ja sellepärast vastas ta Ingerile sügavasti ahastades ja ükskõikselt ühtlasi: Mina neid sisse ei too, kas nad või üsna kuivavad! — Sa muidugi naljatad? ütles Inger.

Järgmisel päeval ta ei toonud neid siiski sisse, ta oli seda juba kord ütelnud ega toonud lehti sisse. Need võisid jääda välja, vihma ju niikuinii ei tulnud, jäägu lehed jumala nimel sinna, kus nad olid. Ta võis nad sisse tuua kord enne jõulu, kui päike selleks ajaks polnud põletanud neid hoopis ära.

Nii tõesti ja sügavasti ta tundis end haavatud. Polnud enam mingit mõtet istuda ukse ees, vaadata oma maad ega evida teda. Seal nad nüüd olid, need kartulipõllud, õitsesid nad hullud ja kõrbesid, miks siis ka lehed ei võinud jääda sinna, kus nad olid, palun väga. Oo, aga Isak — oma suure truusüdamelisuse juures tal oli võib-olla siiski oma väike konks, võib-olla ta tegi seda sihilikult nii ja tahtis nüüd kuuvahetusel kiusata sinist taevast.

Õhtul paistis jällegi, nagu tuleks vihma. — Oleksid pidanud oma lehed sisse tooma, ütles Inger. — Mis jaoks seda! küsis Isak ja tegi, nagu ei saaks ta sellest aru. — Jajah, sina pilkad, aga nüüd võiks tulla tõesti vihma. — Sa näed ju küll, et sel aastal vihma ei tule.

Kuid öösi näis siiski, nagu oleksid akna klaasid muutunud pimedaks, samuti, nagu miski peksaks nende vastu ja teeks nad märjaks, oli see mistahes.

Inger ärkas ja ütles: Juba sajabki, vaata aknaid! — Isak aga nohises vaid ja vastas: Vihm! See ei ole vihm! Mina ei saa aru, mis asja sa jamad! — Et ka sina ei või jätta seda pilkamist! ütles Inger.

Isak pilkas, jah. Ja ainult tüssas iseennast. Sest kindlasti oli see vihm ja pealegi tubli hoog vihma, kuid kui ta oli teinud Isaku lehed tublisti märjaks, siis ta lakkas. Taevast oli sinine. — Eks ma ütelnud, et vihma ei tule, ütles Isak kangekaelselt ja mõnitades.

Kartuleile see hoog ei tähendanud midagi. Päevad tulid ja läksid. Taevast oli sinine. Siis hakkas Isak töötama oma ree kallal, töötas usinasti, painutas oma südant ning hõveldas alandlikult jalaseid ja vehmreid, jajah, jumalissa taevast! Näe, päevad tulid ja läksid, poiss kasvas, Inger tegi võid ja juustu, õieti asi polnudki nii väga halb, ühe ikaldusaasta elasid tublid inimesed kõnnumaal ikkagi üle. Ja peale selle — kui oli möödunud üheksa nädalat, tuli tõeline õnnistatud vihm, vihm kogu öö-päeva jooksul, kuusteist tundi voolas teda alla, taevast oli lahti.

Kui ta oleks tulnud kahe nädala eest, siis Isak oleks ütelnud: See on hilja. Nüüd ta aga ütles Ingerile: Küll sa näed, see veel aitab pisut kartuligi järele. — Oojah, vastas Inger lohutades, seda teeb ta täiesti.

Ja nüüd hakkas kõik paremini välja nägema, iga päev sadas oma hoo, rohi muutus haljaks, see oli nagu nõiatöö. Kartul õitses, jah, seda ta tegi, õitses veelgi rohkem kui varem, tema ladvust kasvas välja suuri marju, ja õieti see oligi õige nii. Mis aga oli nende juurte all, seda ei teadnud keegi, Isak polnud julgenud järele vaadata. Siis tuli ühel päeval Inger ja oli üheainsa puhma alt leidnud üle kahekümne väikese mugula. Ja nüüd neil on kasvamiseks üle viie nädala aega, ütles ta. Seda Ingerit, tema võis üha lohutada ja hästi kõnelda oma jänesemokaga. Ja see vilets hää, mis tal oli! Ta sisises, sisises hirmsasti. Näis, nagu ventiil oleks lasknud auru välja. Tema lohutus aga oli hea siin kõnnumaal. Ja elurõõmus loomus oli tal samuti. — Kui sa

võiksid teha veel ühe sāngi, ütles ta Isakule. — Või nii, vastas Isak. — Jajah, ega sellega ole nüüd kiiret, kuid siiski.

Nad hakkasid üles võtma kartuleid ja said sellega valmis vana harjumuse järgi mihk-lipäevaks. Oli keskmine aasta, hea aasta; jäl-legi selgus, et kartulid polnud niivāga olenevad ilmast, vaid suutsid vālja kannatada palju ja kasvasid siiski. Muidugi, kui nad arvutasid täpselt, polnud see tõelikult hea aasta, keskminegi aasta, kuid sel aastal nad ei saanud arvutada seda nii täpselt. Ühel päeval oli siit möōda lāinud üks laplane ja imestanud, kui palju kartuleid saadi siin asunikutalus. Külades see olevat palju pahem, ütles ta.

Siis oli Isakul jälle mõni nādal aega, kus ta kuni külma tulekuni võis raadata maad. Loomad kāisid nüüd ja sõid põldudel ja kus aga tahtsid. Isakul oli mõnus töötada nendega koos ja kuulata krappe, kuid muidugi see hoidis teda pisut töö juurest emale, sest hārg oli usin vallatlema ja suskama lehehunnikuisse, ning kitsed, need olid ülal ja all ja kõikjal, isegi osmiku katusel.

Vāikesed ja suured mured.

Ühel päeval kuuleb Isak valju kisa. Inger seisab, laps stiles, ukseelāvel ja viitab alla pullile ja Hōbesarvest õhvikule, need on armastajad. Isak viskab kiksi kāest ja jookseb alla, kuid juba oli see hilja, õnnetus oli juhtunud. Kanāe seda nõida, on juba aegsasti vāljas, ainult aasta vana, pool aastat enne-aegu, nõid, laps. Isak ajab õhviku osmikusse, kuid see on nüüd muidugi liiga hilja. — Jajah, ütleb Inger, see on nüüd omaviisi hea, sest muidu oleksid mõlemad lehmad tiineks jäänud siigisel. Oh seda Ingerit, ei, temal polnud kuigi head pead, ta teadis aga, mis ta tegi, kui ta hommikul Hōbesarve ja pulli vālja laskis koos.

Talv tuli, Inger ketras ja kraasis, Isak vedas põletuspuid, vedas hea reeteega tohutuid koormaid kuivi puid. Kōik vōlad ja maksud kustutati, hobune ja vanker, ader ja āke olid nüüd tema omad. Ta sõitis Ingeri kitsejuustuga külla ja tōi tagasi kudumislōnga, kangateljed, haspli ja kārpuud. Ta tuli taas jahuga ja toidukraamiga, taas plankudega, laudadega ja naeltega. Ühel päeval tōi ta kogu ni lambi kaasa. — Nii tõesti kui ma siin seisan, sa teed nalja, ütles Inger, ise aga oli aimanud ammugi juba, et tuleb lamp. Õhtul nad süütasid lambi põlema ja olid nagu paradisis. Vāike Eleseus muidugi arvas, et see on pāike. Kas sa nāed, kui imestunud ta on, ütles Isak. Inger võis sellest ajast ketrada lambivalgel.

Isak tōi Ingerile sārgilōuendit ja uued la-

P. Grünfeldt

Põhjamaa pojad

Me oleme Põhjamaa pojad,
kes palavaks naljalt ei saa,
just nagu me jõed ja ojad,
just nagu me kivine maa.

Me minevik oli nii pime
ja kuri ning kurblik ja karm,
ei ole siis sugugi ime,
et külmaks jäi rinnas meil arm.

Me olime piiratud hallast
ja kaugel meist elutses hōim,
ja kodumaa ranniku kallast
veel valitses vōoraste vōim.

Kuid ometi südames tuikas
meil teade, et meie see maa,
ja lootus meis salaja huikas:
eks nāha me priiust veel saa!

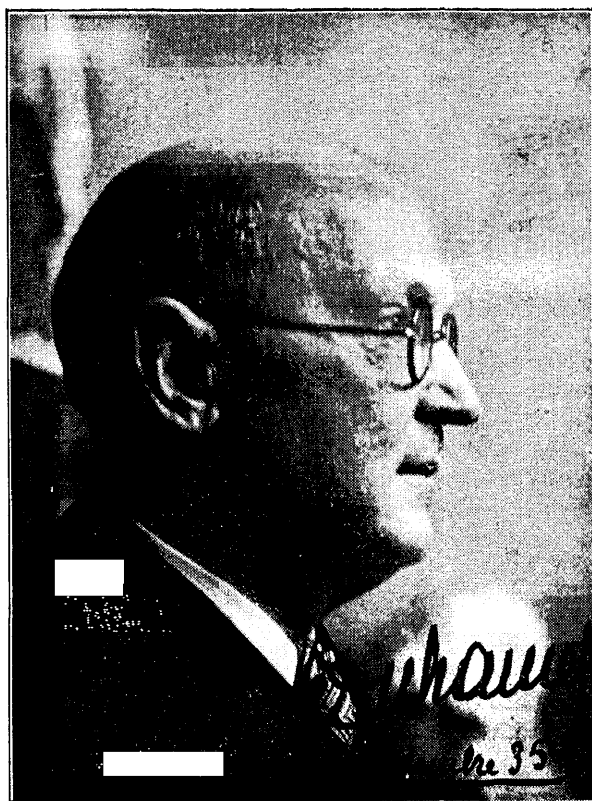
Me laulusoon palavalt kihas
ja vaigistust valus meil tōi;
ta vaiksesti südame ihas
kōik tunded meis lõkkele lōi.

Nüüd vaba me rahvas, ja rinnast
meil kadunud kurbuse rõhk,
ja pūhamast kodumaa pinnast
kāib üle uus vabastav õhk.

Me eneste tütred ja pojad
ju raiuvad raatmaale teid
ja heledad valguseojad
kui kullaga puistavad meid.

Las kasvavad mujal maal tammed
ja palmid ning sidrunipuud —
meil kasvamas rohi kui sammet
ja vili see valmib kui kuld!

pikingad. Inger oli palunud, et ta tooks villa värvimiseks mõningaid värve, ja Isak tōi samuti neid. Kuid ühel päeval tuli ta kellaga. Millega? Kellaga. Inger oli nagu taevast kukkunud ega saanud tükil ajal sõna suust. Isak riputas kella ettevaatlikult seinale, ajas ta oma āranāgemise järgi kāima, tõmbas pommid üles ja laskis kella lūia. Laps pōōras silmad sügava kōla poole ja vaatas siis emale. — Jah, vōid vāga hāsti imestada, ütles Inger, võttis poisi sülle ja oli ka ise liigutatud. Sest kōigist hāist asjust siin kōõnnumaal ei saanud midagi vōrrelda kellaga, mis kāis kogu pimedada talve ja lōi ilusasti tunde.

Note sur la robe et l'écrivain

Il faut ramasser l'éternel sur la poitrine
 et puis l'élever au ciel. Ce n'est pas une quête
 aisée, car l'éternel, parfois, ressemble au
 pézizote.

Les grands artistes, s'ils nous gagnent, en ont-ils
 le goût de nouveauté? Que non! C'est par leur
 contribution, au tréfont d'éternel. Voilà que
 déjà, Debussy est latni à côté de Bach. Et nous
 ne l'avons aimé que pour le goût de
 nouveauté, nous ne pourrions plus à lui.

Mais l'éternel a toujours goût de
 nouveauté.

Duhamel

Pour mes amis Estoniens,
 Duprandaus

Septembre 35

Tõlge

Märkus kirjaniku osatähtsuse kohta

On tarvis põrmu seest üles otsida seda, mis on igavene, ja siis see taeva poole tõsta. See ülesanne pole kerge, sest igavene sarnaneb vahel kaduvale.

Kui suured kunstnikud meid valutavad, kas sünnib see siis nende uudsuse tõttu? Ei, vaid selle tõttu, mida nad lisandavad igaviku-aardele. Eks istu Debussy juba Bachi kõrval. Kui oleksime teda armastanud ainult ta uudsuse tõttu, siis ei mõtleks me enam temale. Kuid igavesel on alati uudsuse ilme.

G. Duhamel

Minu eesti sõpradele
 südamlikult G. D.

Sept. 1935.

REVAUD' TUBA

(Kogust „Tsiivilisatsioon“)

Revaud' toas ei tuntud igavust.

Sõja mürin, liikuvate moonavooride ragin, kahuritule vihased tõulked, kõik tapamasina vihinad ning lõõtsutamised tungisid aknateni ning raputasid neid väsinud raevaga, nagu tungib meresoppi ulgumere tormide tühi kaja. Kuid see kära oli kõrvale omane, nagu selle viletsa maailma tuikamine, ning Revaud' toas ei tuntud igavust.

See oli kitsas ja pikl tuba, kus asetses neli voodit ja neli meest; seda hüüti siiski Revaud' toaks, sest Revaud' isik täitis siin ruumi kuni äärteni. Tuba oli Revaud' mõõdu järgi nagu rõivas, mis on eriti juurelõigatud. Novembri kuu algul olid olnud kõikisugused inetud intriigid, kapral Têtard'i poolt sepietsetud seks, et Revaud vahetaks toa, ning intriigid olles saavutanud eesmärgi, vaene mees vinnati ülemisele korrale suurde kahekümne voodiga magamissaali, eredasse koduseta, valjust ning karmist valgusest laastatud kõrve. Kolme päeva jooksul oli Revaud, keha ja hinge spontaansel otsusel niivõrt jõuetuks jäänud, et tuli teda alla toimetada ta ukse taha, ta toa nurka, sinna kuhu talvine valgus tungis pehmendatult ning leebelt.

Ja see oli nõnda: kui divisjoni toodi tõeline raskesti haavata, mõni harukordne number, paluti kohe proua Baugan'i minna. Revaud' juure, et „arutada küsimust“.

Revaud laskis end paluda ning lausua lõpuks:

— Hüva, ma olen nõus! Tõesti, ma olen nõus! Pange ta siis pealegi mu tuppa, see mees...

Ja Revaud' tuba oli alati täis. Seal viibimiseks ei jatkunud lihtsast tühjast-tähjast, nagu mõni murtud käpp, või mõni tühipaljas käsi-varre amputatsioon. Oli vaja „kummalisi ning harukordseid asju“, lõhkenud väike soolikas, näitelks, või nikastanud seljaüdi või sääraseid juhte, „et pealuu on loperguseks löödud või et uriin ei välju enam sealt, kust ta väljus enne seda sõda...“

— Siin, ütles Revaud uhkusega, siin oleme kõik väga haruldased juhud.

Oli Sandrap, väike põhjapoolne mees, ümarguse ninaga nagu värskel kartul, ilusate siidhallide silmadega. Ta oli saanud kolm korda haavata ning kordas igal hommikul: „Küll neev sakselased imestaksid, kui nad mind näha võiksid...“

Oli Remusot, kel oli suur haav rinnas. See tegi vauauh... rauauh... vauauh... rauauh... ja Revaud oli pärinud kohe esimesel päeval:

— Mis naljakat sahinat sa seal teed! Kas on see suuga või?

Kõlatul häälel oli teine sosistanud:

— See on mu hingamine, mis lipsab läbi küljeluude.

Oli lõpuks veel Mery, kellel miin oli purustanud selgroo ja kes „ei tundnud enam oma allkeha, nagu ei oleks see tema oma olnudki...“

Kogu see väikene maailm elas seljal, igaks oma kohal, hõngude, kahinate ning vahetevahel mõtete suures segus. Tunti tüksteist rohkem hääle kui näo järgi, ja Sandrap oli juba tublisti nädal aega seal viibinud, kui Revaud, nähes teda sidumisele viidavat ning kanderamil oma voodi tasapinnast mööduvat, hõikas talle korraga:

— Kae! sul, Sandrap, on naljakas nägu! hullu, naljakad juuksed on sul kah. . .

Proua Baugan tuli kell kaheksa hommikul ja hakkas kohe tõrelema:

— Siin ei lõhna hästi. Oh, oh, mu vaene Revaud, vean kihla, et te jällegi olete teinud...

Revaud põikles küsimusest kavalalt kõrvale:

— Õige, ütles ta, ma magasin päris hästi. Selle kohta ei saa midagi öelda, magasin päris hästi.

Siis tõmbas proua Baugan vaiba pealt ning halb vastik lehk kargas tal ninna, see hea inimene ütles torisedes:

— Oh, Revaud! te ei ole mõistlik! Kas te siis kunagi ei või end pidurdada!

Revaud ei võinud enam salata. Ta tunnistas flegmaatilisel:

— Mis parata, armas naisterahvas, ma ei saa teisiti!

Proua Baugan tuli ja läks, otsides pesu ning vett; ta hakkas Revaud'd kasima, nagu last.

— Ma olen veendunud, et te võiksite end pidurdada, Revaud, vaadake, missugune töö!

Ent äkki, haaratud häbit ning teatud mee- leheitest, hoigas haavatu:

— Proua Baugan ei pea mulle pahane olema: ma ei olnud säärane eraelus...

Proua Baugan hakkas naerma, ning Revaud, üleminekuta naeris kohe kaasa, sest kogu ta nägu ja hing olid loodud naeruks ja seepärast, et ta armastas naerda, ka hirmsamais piinadeski.

See vastus olles talle meeldinud, ta tarvitas seda sageli ning mõõndes oma suurt langust lausua ta igale: „Ma ei olnud säärane eraelus, teate!“

Kord hommikul, tehes Mery voodit, karjatas proua Baugan:

— Mis! Mery! Teie ka, mu vaene sõber!

Mery, endine ilus maapoiss, toreda kerega, silmitses oma surnud jalgu ning õhkas:

— Võimalik, proua, ma ei tunne enam midagi mis sünnib...

Ent Revaud hõiskas. Kogu hommiku-pooliku hüüdis ta: „Ei ole mina üks! Ei ole mina

KOGU
KERA AMIKAT

üks! ja keegi ei heitnud talle ta rõõmu ette, sest kui ollakse laskunud viletsuse sügavaimasse põhja, tunned end siiski kergendatuna, kui leiad seal pisut seltsi.

Kõige tabavamail lauseil on vaid üürige menu. Revaud, kel oli vaimu, tundis väga selgesti saabuvat hetke, mil ei jatku enam kinnitamisest, „et ta ei olnud säärane eraelus”. Sellal sai ta isalt kirja. See saabus ootamatult kord hommikul. Parajasti oli jõutud lõpule Revaud' näo pesemisega ning nalja pärast olid nad lõiganud ta suured gallia vurrud ameerika viisi. Kogu hospitalid vouris ukse nurga juurest mööda, et vaadata Revaud'd, kes näis väga haige džentlmenina. Ta keerutas kirja hädast ning tõõdest moonutatud sõrmede vahel, lausus siis rahutusega: „Mis asja nad selle kirjaga mult ometi veel tahavad?”

Revaud oli abielus, ent juba kuus kuud ilma teadeteta oma naisest, oli ta kohanenud oma üksildusega. Ta oli oma toas, oma ukse taga, ja ta ei norinud kollegagi riidu. Mis jaoks saadeti talle siis kiri?

— Mis asja mult ometi tahetakse? kordas ta. Ja ta ulatas proua Baugan'ile kirja, et see selle ette loeks.

„See oli kiri Revaud' isalt. Hoolikalt kirjutatud kümnes reas, pais- ning juusjoontega, kaunistuste ning sabadega, teatas vanamees oma külaskäiku lähemal, kindlaksmääramata ajal.

Revaud leidis uuesti oma naeru tagasi, nagu oma viimse elamise-mõtte. Kogu päev mängis ta hooletult kirjaga, ja näitas seda meeeldi, lausudes:

— Meile tullakse külla. Mu isa tuleb meid vaatama.

Siis lisis ta usaldavalt:

— Mu isa, teate, on väga kena mees, kuid tal on olnud õnnetusi. Te saate varsti mu isa näha. ta oskab kõiksuguseid asju teha, see mees, ja ta kannab isegi kraed.

Revaud piiristas lõpuks selle viimase nentimisega igasuguse otsuse oma isa isiku kohta. Ja ta ütles:

— Mu isa! küll te näete: ta kannab kraed. Päevad möõdusid ja Revaud kõneles nii sageli oma isast, et ta lõpuks ei teadnud enam, kas külastaja oli juba käinud või pidi ta alles tulema. Nõnda viisi, tänu taeva heldusele, ei märganud Revaud kunagi, et ta isa ei olnud tulnud teda külastama; ent pärastpoole, kõneldes sellest tähelepanväärselt ajast, leidis ta ülevaid sõnu ning lausus: „See oli mu isa külaskäigu ajal.”

Revaud oli hellitatud, tal ei puudunud ei sigaretid, ega selts ja ta tunnistas rahuldusega: „Hospitalis olen mina see naksitrall;” mis tahab öelda eelistatud kanapojuke. Revaud ei olnud ka nõudlik; jatkus, kui Tarrissant ilmus oma karkude vahel, et surija hütataks: „Jällegi üks, kes tuleb mind vaatama. Ma ütlen teile, ses asjas olen ma naksitrall.”

Tarrissant oli teinud läbi sama lõikuse, mis Revaud'gi. See oli keeruline asi, mis pesitses põlves. Ainult et lõikusel oli väga hea tagajärg Tarrissant'i juures ja vaid väga vähe tagajärge Revaud juures, sest „see oleneb verest.”

Lõikusest endast Revaud arvas olevat pidanud meele ühe sõna: „Ta oli saanud „opireeritud.” Ta vaatles Tarrissant'i ning, võrreldes end paranejaga, lõpetas seletusteta:

— Me oleme mõlemad opireeritud. Ainult, et minul on sarved. Ja peale selle olen ma liiga palju tööd teinud...

See oli ainuke tähendus, mis Revaud kunagi tegi oma abielulise äparduse ning tööriikka mineviku kohta.

Ja tõsi! mispärast mõelda kõigile noile asjule? Kas ei ole inimesel küllaltki vaeva selle jalaga, ja selle igavese tahtmisega, mida ei saa pidurdada, ja mis põhjustabki, et roojastad oma voodi? Revaud süttas oma sigareti põlema ning lausus süttult:

— Siin ei lõhna hästi. See oled ehk sina, Sandrap?

See pidi olema Sandrap... Sest Revaud'd, kes juba ammu ei tundnud enam oma enda hõngusid, tüütasid vahete vahel veel siiski teiste omad.

Õhtul tegi igaüks väikesi ettevalmistusi öiseks ülesõiduks, nagu neid tehtakse reisi eel. Remusot sai pritsi kintsu ja kohe astus ta higiga kaetud paradiisi, kus palavik näitas talle asju, mis ta kunagi ei tahtnud kellelegi jutustada. Mery laskis endale valmistada suure kannu täie rohuteed, ja selle haaramiseks oli tal vaja vaid käsi välja sirutada. Sandrap suitsetas viimast sigaretti ja Revaud nõudis oma patja. See oli väikene vatipall, mis talle külje vastu asetati. Ainult sel tingimusel oli Revaud nõus ütlema: „Valmis, poisid; võib lahti minna...” Ja sealt peale kadusid nad hirmsasse unne, tihedasse nagu mets täis püüniseid, igaüks sõudes oma poolle, unenägede jälitamisel.

Kuna vaim tiibu lehvitas, püsisid neli keha liikumatult ning väikene öölambikene valgustas neid. Kui öövalgur tuhvleid lohistades pea ukse vahelt sisse pistis, tajudes nelja piinatu hingamist, ning tabades vahel Remusot selgeltavatut, äraolevat pilku, vaadeldes neid randunud inimjäänuseid, meenus talle korraga merehädaliste parv, parv mis õõtsub lainete harjul nelja ahistuses oleva kehaga.

Toa aknaklaasid värisesid kogu aeg kaeblikult sõja müra pärast. Vahel juhtus siiski, et pika õõ jooksul sõda näis peatuvat, nagu puurauja, kes tõmbab hinge tagasi kahe kirvelöögi vahel.

Siis ärkasid nad kõige sügavamas vaikusel imelikus ängistuses ning mõtlesid kõigest, mis juhtub võitlusis, sellal, mil midagi ei ole kuulda.

Talvine koit otsustas viimaks ilmuda, nagu laisk ning kasimata megäär, kes tõuseb hilja üles. Haigetalitajad tulid põrandaid pesema. Nad kustutasid öölambi, mis haises rasva järele. Siis tuli pesemine ning korraldamine, siis sidumiste kõik valud ja karjed.

Vahel keset päevaseid väikesi toiminguid avanes üks majesteetlikult ning nähti mõnd kindrali käskjalg-ohvitseride saatel sisse astuvat. Ta peatus esiteks lävel, vänge lehk mattis tal hinge, sammus siis pisut kaugemale tuppa, küsides, kes need mehed on. Arst soostas talle mõned sõnad kõrva ning kindral vastas lihtsalt:

— Ah nii! Väga hea!

Kui ta oli väljunud, kinnitas Revaud ikka:

— See kindral ei tule kunagi siia, ilma et ta mind külastaks. Tunnen teda väga hästi...

Selle järgi jätkus kogu päevaks millest kõnelda.

Tuli ka palju suursuguseid majoreid. Nad silmitsesid seina külge kinnitatud pabereid ning lausuisid: „Eh! Eh! siiski päris kena tulemus!”

Üks neist jäi kord Mery'd vaatlema. See oli väga kuulus arst, kel oli väike valge lõuahabe, suur kõht, palju riste rinnal ning kaastundele kalduv. Too ütles tõepoolest:

— Vaene poiss! Aga kas te võite kujutella, et minuga võiks juhtuda säärane asi, minuga!

Suuepäewilt

*See õhuline weetus waid,
Kõõnd mille häitfelõng...
Miks walmista sellest ahelaid,
Miks terge tui juwine hõng.*

*Ei ole põruugi püsi muš,
Ei soowi, mis siis jääks...
Ja ülelignie on küsimus:
Miks midagi tuli ja läks. —*

*Näe, pilwil tuhugi esewus, —
Kus nende todu ja fäng?...
Las jääb su filmi see helendus,
Suur laps, las mänguts jääb mäng.*

Virve Rännang

Kõige sagedamini ei tulnud keegi, mitte keegi ning päev möödus ainult tingimusel, et ta jaotati lõpmatult väikesiks osiks, nagu söömaegadel liha.

Kord oli sündmus: Mery viidi ära, Röntgeni kiirte alla läbivaatamisele. Ta saabus tagasi rahuldalt, lausudes:

— Vähemalt ei tee see haiget!

Teine kord lõigati Revaud'l jalg ära.

Ta oli nõus olnud, ümisesedes:

— Ja ometigi tegin ma kõik, mis võimalik, et teda säilitada, seda jalga! Olgu siis! Seda halvem! Asuge siis pihta, armas mees!

Ta naeris veel pisut; ja keegi ei ole naernud ega naera enam kunagi nõnda, nagu naeris Revaud sel päeval.

Tal lõigati nii siis jalg ära. Ilusaim prantsuse veri voolas veel kord. Ent see sündis nelja seina vahel, väikeses, nagu piimapood valges toas, ning keegi ei saanud sest midagi teada.

Revaud paigutati jällegi ukse taha. Ta ärkas nagu laps ning sõnas:

— Tõsi! Kimbutasid nad mind küll selle jalaga!

Revaud veetis kaunis hea õõ ja kui järgmisel päeval proua Baugan tuppa astus, lausus ta nagu harilikult:

— Õige, proua Baugan! Ma magasin päris hästi!

Ta ütles seda, kallutas siis pea küljele, avas pisut suu ning suri ilma pikema jututa.

Proua Baugan karjatas:

— Vaene Revaud! Ta on ju surnud...

Ta suudles teda otsmikule ja alustas kohe surnu korraldamisega, sest päev on pikk ega tohi aega kaotada.

Proua Baugan rõivastas Revaud'd ning torises heasüdamlikult, sest surnu ei lasknud kergesti rõivastada.

Sandrap, Mery ja Remusot ei lausunud sõnagi. Vihm voolas mööda aknaruute alla, mis värisesid edasi kahuritule tõttu.

Tõlkinud Arma Kristjuhan.

*Ich will
glauben, das Wort wäre mächtig
in der künftigen Gesellschaft, eine
unabhängige Persönlichkeit dürfte
Einfluss gewinnen durch nicht als ihr Wort.
Heinrich Mann*

Teie juubeliks:

Võib kujundada traditsioone ja kindlas kokkuhoidmises luua jäädavat: teoseid, millele jälle kuulsus saab osaks. Pole hää olla sunnitud põlgama kuulsust, sest ühiskond, kes seda peab andma, on ise liig nõrk ja kuulsusetu. Kestvus! Lõppeks kestvus pärast kõike seda õudset ja kasutat vastuseisu tõe! Et mingi ühiskond aulikult kestaks, peab ta tundma sõna võimul! Ma ei tahaks uskuda, et ka tulevane ühiskond oleks isiksusteta ja selletõttu kergesti kaduv. Tahaksin uskuda, et tulevases ühiskonnas saab võimsaks sõna, et sõltumatu isiksus võiks võita mõju ainult oma sõna — ei millegi muu läbi!

Nizzas, 20. IX. 1935.

Heinrich Mann.

KUNST JA MORAAL

Mait Metsanurga „Ümera jõel” on tekitanud kiriku ringkondades tolmu. See teos olevat moraalivastane, kuna ta sisaldavat mõnitusi ristiusu kohta. Üle hulga aja, nagu näeme, on kirjanduse hindamisel moraali mõõdupuu tarvitusele võetud. Kuid mitte üksi kirjanduse alal. Ka teatris. Käis ju üsna äge vaidlus „Estonias” lavastatud ooperi „Madonna ehte” ümber. Leiti, et selles teoses viimase vastuse tants olevat igati rõve ja ebakõlblik. Samuti oli kuulda protesti Snakespearre'i „Mida soovite” lavastuse puhul. Eetiliseist seisukohast olevat lubamatu, et narr esineb katoliku preestri rõivastuses.

Ning viimaseks uudiseks moraalikaitse alal on Adamson-Ericu ja F. Sannamehe häbiposti sidumine. Need kunstnikud esinevad praegu Kunstihoones käiva Kujutava Kunsti Sihtkapitali valitsuse aastanäitusel mõningate teostega, millel kujutatud naise keha. Seltskond kõneleb neist teostest suure kõlbliku meelepäraga, samuti on ka ajakirjanduses nende kohta moraalitsevaid märkusi tehtud. Nii siis: moraal on tõusnud esiplaanile kunstinähte hindamisel!

Selle nähte põhjused võiksid õieti kahe sugused olla. Emba-kumba, kas meie kunstnikud on muutunud üleöö nii ebamoraalseteks, et produtseerivad aina kõlblust riivavaid asju, või jällegi meie rahvas on eetilistes küsimustes järsku puritaanliku tooni võtnud. Nii näib see asi pealiskaudsel vaatlemisel olevat. Ometi ei pea kumbki selletus paika. Nimetatud teosed, mis moraalimeeste ja -naiste poolt teravat hukkamõistmist on leidnud, ei paista kuidagi välja oma kõlblusvastasuselt. Viimaste aastate kestes on meil igal kunstialal küllalt teoseid loodud, mis oma moraalilt täielikult eespool nimeatutele vastavad. Ma meelega ei ütle „ebamoraalilt”, sest seda ma vaadeldud teoste juures ei leia.

Ka ei ole usutav, et rahvas nii järsku oma mentaliteeti muudaks. Tõsi,

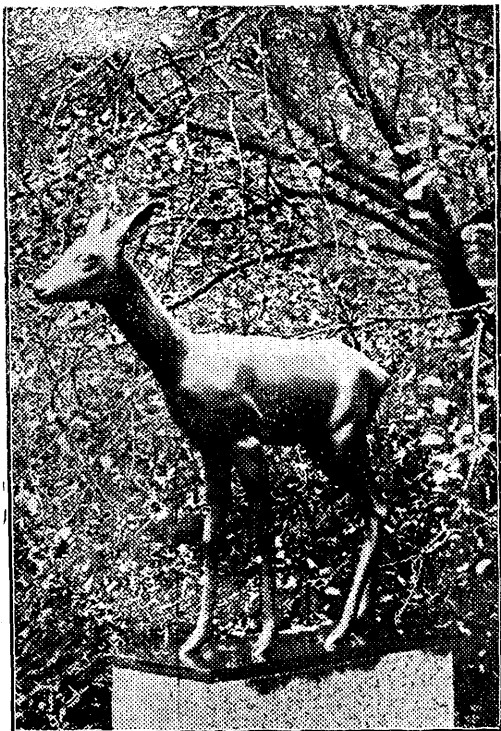
J. KOORT

„Naise pea“

rahva hingeelus tuleb ette võnkumisi moraalikäsituses, ent need võnkumised ei teki järsku. Kuidagi ei saa kujutella, et asjad, mis alles paar aastat tagasi rahvale kõigiti moraalsetena paistsid olevat, nüüd ebamoraalsetena tunduksid. Nii siis peame põhjusi mujalt otsima. Võime julgelt öelda: meie kunst pole muutunud ebamoraalsemaks ning rahvas pole saanud moraalsemaks. Segaduse sünnitajaks on ainult n. n. seltskond.

Seltskonna all mõistame tavaliselt intelligentset rahvaklassi, kes elab omavahelises läbikäimises, kes viimasele on loonud oma kindlad vormid ning kelle majanduslikud ressursid võimaldavad lahedat äraelamist, vähemalt nii, et neil igapäev pole tarvis leiva hankimise pärast eluga käsitsi kokku minna. Meil seni seltskond on olnud väljakujunemisel, sest kuna me riik on noor, siis pole me veel suutnud kõigis ühiskondlikes avaldustes täisealiseks saada. Seni kallutas meie tekkiva seltskonna huvi enda poole peamiselt poliitika, kuna aga meil on nüüd juba ligemale paar aastat selles suhtes õnneks üsna rahulik olnud, siis otsivad seltskonna huvid mujalt omale tegevusvälja.

Kõige ligemaks alaks on osutunud kunst, ning sellele ongi seltskond oma tähelepanu omistanud. Juba küllastatakse hoogsamini teatreid, käiakse agaramalt kunstinäitustel jne. Loomu-

J. KOORT

Kits

Piksepagu

*Tilgub päält tähe piimapiisk,
veepinnal varju valge niisk,
ao kahvatu kustumian rusk,
punase läbiimbutab must,
liivale liibub vari arg,
taeva hahkjast kõmised kard
ja, nagu unise haigutaks suu,
kohatab hilisen puhangun puu
pikalt ja sügavalt.*

*Vaibund iil,
joonestub hügelhoone viil:
mustaga seinad sünged lööd,
uksed pauguvad keset ööd,
kohinal puhub tulde lõõts,
sulatisahjust tulvab lõõsk,
vasarad vägevan mürtsuvad hoon,
vabiseb maa ja taevas koon.*

*Kaldale kihutab kohkunud parv,
hirmuhigin nõretab karv,
püstihaarjusi sarvik nupp,
tudiseb jänesesaba-jupp,
eest liiva niisutab püksiprits,
taga ebaviisakas pirts ja pirts,
kõpukil käimine, upakil urv,
pusklemin-kisklemin, kaklus ja surv,
seemneid kui külvaks võilille õis —
õhk on rebitud karvu täis.*

*Vaesed pärgelid, rutake — hopp!
ähvardab mehine nahaklopp.
Mööda neid vihiseb arutu hulk.
Vesi ju kihiseb. Sulks ja mulks
kaldalt lisaks kargaman uut,
igal hingepakk, tuline rutt,
mändavad mudaga segi vee,
kaovad kakelden laintesse.
Ega need poisid paranda meelt —
pikknina teeavad ja näitavad keelt,
sõimavad, lõugavad laintegi alt,
julged, et neid ei tabata säält.*

*Veel üks lonkab — poolteist, poolteist...
Väruuke, kuidas sa maha jäid muist,
rutem kui muidu nüüd sukeldu,
ära nii kaua säält ukerdal
Ent ah! sähvib ju tuline nuut
ja — oi, milline uperkuut!
Vurru lööb poiss... Siiski — vette sai,
haliseb kaua: oi-oi ja ai-ai!*

lik, et siis ka need nähted hindamisele võetakse. Ja siin ongi põhjus, miks moraal nii järsku esiplaanile on kerkinud. On ju seltskond see, kes äärmist rõhku paneb läbikäimise vormidele, kes hindab kõige pealt välist hiilgust ja korrektsust, muidugi ka moraali. Ning see välise vormi hindamine on seltskonnale hädavajalik.

Kui jälgime ajalugu, siis näeme, et alati need klassid, kellel on puudunud majanduslikud mured, on omalt moraalilt ebatervemad kui lihtrahvas. Ennegi nad püüavad seda hoolega varjata. Nemad, kui minoriteet, peavad rahva silmas moraalselt laitmatud olema, muidu võiks see rahulolematust laiemates hulkades plahvatuseni viia. Ilusaks näiteks on siin rokokoo ajastu Prantsusmaal, kus seltskonna eluviisid kujunesid üheks tähtsamaks teguriks revolutsiooni puhkemisel.

Kuid veel midagi. Inimene, kes omalt eluviisilt on ebamoraalne, on palju tundlikum moraali küsimustes. Tema kaldub palju enam ebakõlblikke asju nägema kui naiivne inimene. Viimane tuletab meelde Parsifali, kes kõigile lilleneidiste võrgutustele jäi külmaks, sest ta oli niivõrd puhas, niivõrd rikkumatu, et ta midagi paha ei teadnud mõelda. Nii siis võivad teinekord liiga moraalsed otsustused kunsti hindamisel bumerangina hinda- ja oma voorustele kardetavaks saada. Honny soit qui mal y pense!

E. Aspazija

Jūs vēstuli ar lielu uzskaidrību
dabīgi tikai pēc dienu atpakaļ un
jūtos pagodināta par Jūsu apprecinājumu
un pārdrošām iedrošām un jaukām
centieniem Daudz šķūnēs.

Aspazija

HÖBELINIK

Sümbolistlik draama viies vaatuses.

ESIMENE VAATUS.

Metsas. Lava tagaseinas poolvarisenud vanaaegne torn, kuhu viivad mõned trepiastmed. Torni alumine osa on kinni kasvanud metsrooside ja -viinamarjadega. Ümberringi aknad, mis seestpoolt kaetud läbipaistvate eesriietega, nii et igakord on näha, milline valgus paistab seest. Paremal mets, vasakul tagapool lihtis palgimaja, mille ümber ka mets. Eespool lagendik.

ESIMENE PILT.

Mitme poolt tuleb rahvast.

KEEGI NOORMEES

On saatus helde meil! Näe, hele valgus sääl paistab torni aknaist, kuulutades, et armastusetäht siin valitseb.

TEINE

Oo, teda ennast näha, teda ennast!
Ta ainust naeratust, ta ainust pilku,
mis nõiduslikult särab, mahedalt,
kui õhtutähed metsa latvades.

KOLMAS

Ent kättesaamatu kui kõrge täht.
Kas teate, poisid, mulle tõesti näib,
te armund sesse ennustajasse.
Kuid... ütlen teile: jätke mõtted need!
Ta pole ühelgi meist kättesaadav;
liig kõrge ta me pisisoovidele!
Ta mässind end on hõbelinikusse,
kui jumalanna peitnud pilvisse,
säält kõrgelt alla meie päale vaatab.

TEINE

Kas mina rohkem nõuan nagu teised?
Vaid oma laubal tunda tema kätt,
nii meeldivniisket käekest, jahedat —
kui pärnalehte, kantud tuulehoost.

HALLPÄÄ

(Toetudes kepile trügib läbi rahvahulga.)
Oo, laske mind nüüd, noored, laske mind!
Ma valgust kahvatut kord pean nägema,
mis särab vaikse kuuna sügisööl...
Ka mulle lausub ennustaja sõna,
mis kallab rahu minu hingesse
ja lubab silmi kergelt sulgeda
siis igavesse unne.

ESIMENE

Ootame teist valgust meie. Roheline annab
mull' seda, mida ammu ihaldan.

TEINE

Mu õnn lööb särama vaid violetses.

NAINE

(laps käel).

Oo, laske mind, näe, haige minul laps.
Tal olla nõiarohud, terveks mis
kõik tõved tegevat.

NELJAS

Kas tõi see,
et teie ennustajal olla võlulinik,
mis kõike näitavat?

TEINE

Kas võõras sa,
et tema imevõimu veel ei tunne?
Hõbelinikust näeb läbi kõike ta,
mis möödunud, mis sünnib tulevikus;
ta kuuleb rohu kasvamist ja linnukõnet;
ta igas sõnas peitub salavõim,
mis südameidki suudab ümber muuta,
ning tema naeratus kõik elustab.

NELJAS

Kust sai ta aga selle liniku?

TEINE

Üks jumalanna pannud hälli selle
kui vaderite kalli annetuse.

NELJAS

Miks pole annud kellelegi muule
see jumalanna sellist imeandi?
On palju hädasid — miks ta ei aita?

TEINE

Ta ennustaja kaudu aitab kõiki.

ESIMENE

Vait! Tema ema tuleb!

NELJAS

Nõiamoor

see olema peaks tema ema?

TEINE PILT.

KARGA

Ritta!

Üksteise järele kõik ritta seiske;
kes enam maksab, see saab enne ette.

NOORMEES

Säh kogu pung, vaid lähemale lase
mind talle!

KARGA

Ha-ha-ha! Kus tore poisu!
Ta härrasmees. Ma esimesena
ta tema juure viin, ehkki on täna
siin palju rahvast.

TEINE

Pärast koiduvalgust
kas jääda siia tõhib mõni veel?

KARGA

Häätähtlik pole kuningas me vastu,
mu tütre kuulsus muret talle teeb,
kes üha enam võlub rahvahulki;
seepärast hoidma peame.

HALLPÄÄ

Halasta!

Mind lase juurde, — tulnud penikoormaid!

KARGA

Sul, päevavaras, pole raha maksta,
sa seisa siia taha.

KÕIK

(Läbisegi).

Tuleb! Tuleb!

(Eesriie torni ukse ees eemaldub vähehaaval ning astmeile ilmub Guna valgeis rõivais ja hõbelinikus, mis ulatub maani. Teda valgustab hele valgus.)

KOLMAS PILT.

(Eelmised ja Guna.)

GUNA

(seistes trepiastmeil vaatab aeglaselt ringi).
Taas kogunenud nad, ja nõnda palju!
(Rahvale.)

Te, kallid inimesed, käite asjata,
mul pole midagi nii imeväärset,
et rahuldada võiksin kõiki teid.

KARGA

Sa meelita, kuid ära peleta
ning rõõmusta, et sinu kuulsus kasvab
ja ulatab nii kaugemale.

ESIMENE

Ta levib
ju üle maa, kõik ülistavad sind,
sa nõiduslik ja jumalate lemmik!
Su jalge ette hulgad viskuvad
ning janunevad ainsa sõna järgi!

KARGA

Sa alga nendest siin! Neid valisin
ma esimestena sealt rahva hulgast.

GUNA

Mu külalised kõik, kes tulnud siia.

RAHVAS

Sa hää ning halastaja!

KARGA

Meeles pea,
suursuguseid et eelista ma peab.

GUNA

Kuid luba, vahet teha ma ei taha.
Kel mure suurem, see mul kõige lähem.
Ma öde olen alandatuile
ja kurvasüdamlikele sõbranna.
Nüüd, mine, et su vahetalitusest
ma võiksin kõneleda kõigiga.

KARGA

Ükskõik mul see, kui raha taskus vaid.
(Lahkub.)

NELJAS PILT.

(Needsamad ilma Kargata.)

ESIMENE

Kui üllas ta, kui õilsahingeline!

NOORMEES

Suur jumalanna, sinu voorus särab
kui tuli mäe otsas!

RAHVAS

(trügivad Guna ümber).

Aita meid!

TEINE

Oo, aita hädas!

KOLMAS

Näe meie muresid!

RAHVAS

Oo, võlur suur, meid aita, avita!

GUNA

Te, inimesed, eksite, ma pole
ei võlur ega imetegija.
Ma pole käinud öösel piki metsi,
et võlurohtu teile korjata,
ka haldjatega pole minul suhteid,
ei kurjade, ei hääde vaimudega.
Mul vaim on see, mis peitub minus endas,
ja kui ta näeb ja küünib kaugemale,
siis teadke teie: iga inimvaim,

kes kiindub minevikku, tulevikku,
on paljusilmne muinasjutujumal.
Ta näeb, mis tema ees ja tema taga,
ta prohvet korraga ning ennustaja.
Kui elukeerises aeg puruneb
ja sajandeid jaotavad kuristikud,
siis vaim kui kotkas lehvib üle kõige
ning laskub tuleviku mägedele.

RAHVAS

(sosistab teda imetledes).

ESIMENE

Kui taevahiilgus särab tema silmis!

TEINE

Kui kesköö kell — nii kõlab tema hää!

GUNA

Kui minu hää te südames kajab,
kui see teid äratab ja liigutab,
siis tema võim on lausuda vaid seda,
mis lausumatuna on iga hingas.
Mul antud jumalalt võime öelda,
mis teie oma rinnus hellitand.
Nad andsid mulle hõbeliniku,
mis mähib mind kui teise ihu sisse.
Need peened, õrnad hõbeniidikesed
kui imenärvid juhivad mu tundeid;
ma kolmekordselt kõike näen ja tunnen —
Nii nagu iga lehega ma võpatun,
nii teie valusid ma tunnen kaasa.
Ma laulan hällilaulu inimesoole —
see raskemeelne igatsuse viis —
mis kostub kõrvus nagu lainte kohin,
mis tuleb igavikumerest. — Meri
on heitnud elukaljudele meid,
kus unistuste roosid närtsivad.
See viis meid saadab igavesti siin
kui surmaigatsus ja elujanu.
Ta lakkamatult kostab kõrvus meil
ja kutsub sinna meid, kust tulnud kord.

Läti keelest tõlkinud K. Aben.

MART RAUD

Tuttaw talu

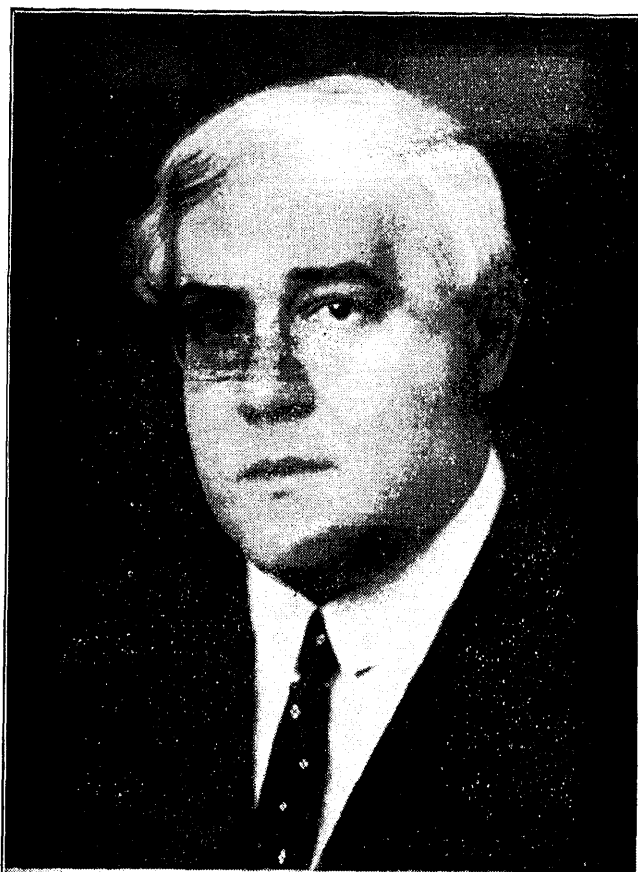
*Maad tõuseb soost ja mägi märgib raja,
tus lõpeb raba, roostewete room —
loob sarap tuuma, õisi tulwab toom
ja kõrgelt, kergelt kaigub hõife taja.*

*Siit taas tui astun üle hulga aja,
mu iga sammu saadab aimehoom,
et hõrgemalt siin hõngleb loimejoom
ja põld ning puud, mis walmfalt warjand
maja.*

*Kui talul hing, siis siin see laulust sündis
ju peremees waid wiise waku kündis
ja õhtul wiilul löi weel lihtsa loo.*

*Nüüd Wana wait — tal niigi õnnis astu
tõõlt tulles, sireleist kui sumab wästu
afordes hardais Schubert, Brahms, Gounod.*

Kogust „Kauge ring“.

Molnár Ferenc
Budapest, 1935. September

Suudlesin Jokail kätt

Mälestustekogust „Sulg”.

Sellest loost, kui see kord avaldatakse, näeb lugeja, mäherdune kuningas oli Jókai ungari kirjanduslikus elus. Lausa hoovkondlikult, etiketipäraselt tuli astuda ta ette.

See minu väike mälestus siduneb tuntud raamatukauplusega. Révai kirjastusäri on Üllö tänavas suur kaubamaja, mis nagu mõni basiilika küündib lausa pilvedeni. Öndsä endise Ungari kauneim mälestus. Selle uhke raamatukaupluse avas pidulikult Móric Révai, korraldades seks puhuks suure õdangu. Kutsutud olid kõik, kel kuidagi oli mingi tähtsus kirjanduse- või kunstimaailmas. Suure galleriitaolise kaupluseruumi ühte nurka oli ehitatud näitelava. Laval kandsid asjaarmastajad ette mingi seks puhuks kirjutatud revüü. Teose olid loonud õnnis Emil Makai ja õnnis Dezső Bálint. Peaosi mängisid õnnis Géza Márkus ja õnnis Jenő Zoltán. Sellest lõbusast ja laulvast seltskonnast uidame siin kurjal maakeral veel üksnes meie, kes tookord, ka ühes nendega „mängisime teatrit”: proua Ella Kertész-Góth*), kelle lapsepeas tollal võibolla veel ei mõlkunudki, et tast kord saab selline näitlejanna — ja väike tähtsuseta mina; hakkasin tol ajal just trükitult lugema, mida kirjutasin.

Etendus õnnestus suurepäraselt. Tasuks meie hea mängu eest tutvustati meid Jókaille, kes istus esimeses reas, aukohal ja sealt rahuloluga silmitses asjaarmastajate ettekannet. Olen unustanud, kes — aga see oli keegi kirjamees, kes liikus Jókaille lähedais ringkonnis — tuli kulisside taha meie juurde teatega, et valmistugem nüüd, meie pääseme Jókai palge ette. Mina mängisin ses tükis kap-

ten Dreyfus'i osa: mul oli tulipunane parukas peas ja sama punased vurrud kleebitud nina alla; mu ninast aga oli väna abil voolitud võimas võltsnina, millele olid kinnitatud suured näpitsprillid. Mul ei jäänud niigi palju aega, et oleksin võinud selle lisanina endalt ära kiskuda, juba lükati meid ettepoole ja järgmisel hetkel seisime Jókai ees, kes naerdes vaatles seda veidrat seltskonda. Siis astus meie juurde see, kes meid Jókai ette tõi ja sosistas meile kõrva:

— Kõigil reas liikuda tema ette, muud mitte midagi vastata, kui sellele, mis ta küsib! „Härra Jókai'ks”, või „meistriks”, või „ekselentsiks” teda mitte nimetada! Kui see just vältimatu, siis hüüda teda ainult „Onu Móric'iks”! Kui ta ängab kätt, siis tuleb suudelda ta kätt.

Ja me läksime siis reas ta ette, ilusasti kordamööda, vaatasime hästi ta unustamatu magus-nukraisse siniseisse silmisse, põksuva südamega, sel hetkel täiesti nagu ära sulades. Ta ütles meile kõigile midagi — mida just, seda suutsime vaevalt siis erutuse tõttu kuulda, — pidasime värisedes silmas ainult ettekirjutatud etiketti.

Veel tänapäevani hõljub mu mälestuses pilt, kuidas pikka kasvu, oma mustas salongikuaes õige sale vanahärra naeratab just minu tohutusuure nina üle. Siis ängas ta mulle kätt ja mina kummardusin ta käele, muljusin oma vahanina ja kleebitud vurrud vastu ta käeselga, nii et nende võõrelundite tõttu mu huuled ei saanudki seda puudutada. Ja ma läksin juhmilt edasi, andes järgmisele kohta.

*) Tuntud Budapesti draamanäitlejanna.

Tõlkinud ungari keelest A. Murakin.

Tähelepanu! Häa raamat ja häa roog on päevaküsimusi.

Häa raamatu saab raamatukauplusest,

hääd rooga söögisaalist „**Rekord**“

Raekoja pl. 18.

ARTTURI JÄRVILUOMA

Vasta sen kautta, että omat miehet ja
naiset tuovat oman kansansa sielun sy-
vyksistä esille ruusia ja muilla outoja
kauneusarvoja, vasta sen kautta saamme
me joiset kansat valtakirjan astua
joystyväisissä pivistyskansojen joukkoon.

Helsinki 9/9 35

Artturi Järviuoma

Rahvaste kirjus peres upub väikene rahvas nägematuna ja unustatuna, kui tal pole oma erilist värvi, mis tooks teda inimkonna kultuuri üldise värvi-kokkukõlla. Selle värvi annab rahvale ta oma kirjandus.

Ei aita, et raamatukauplused oleksid täis võõrkeelset kirjandust, et sajad teatrid esitama pääsnuina kannaksid ette välismaist repertuaari, oma kultuur oleks siiski vaene. Alles selle kaudu, et omad mehed ja naised toovad oma rahva hingestügavusist esile uusi ja teistele võõraid iluvarasid, alles selle kaudu saame meie, väikesed rahvad, volikirja püstipäisetena kultuurrahvaste hulka astumiseks.

Helsinki, 2. IX. 35.

Artturi Järviuoma

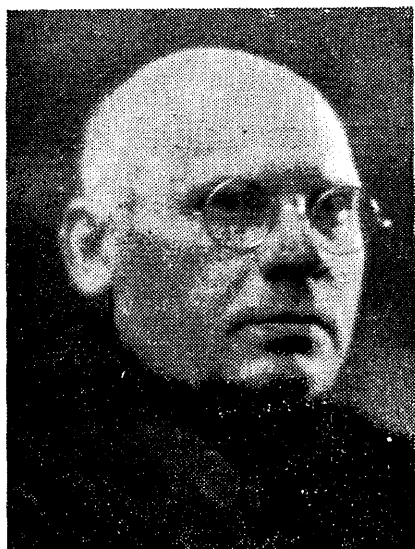
JAAN KOORT

Kui tuul rebis oktoobri kolletanud lehti ja päevad läbi rabistas nõelvihma, siis tõid ajalehed kurva sõnumi — Jaan Koort on surnud.

Ta suri esmaspäeval, 14. oktoobril 1935. a. Nõukogude Venemaal, Moskvas. Teistest mõistmatuna, tundes kodumaa olusid halvamas enese energiaküllust, oli ta läinud — nagu tihti varemgi — rändlinnuna seekord juhtima naaberriigi suuremat keraamika-tehast. Ja ei tulnud säält enam tagasi.

J. Koort sündis 19. novembril 1883 Tartumaal, Sootaga vallas, Pupastvere külas rikka taluomaniku pojana. Külakoolist siirdus 4 kl. linnakooli ja säält H. Treffneri eragümnaasiumi. Kunstiliste kalduvuste ilmenedes astus 1903. a. parun Stieglizi kunstikooli Peterburis ja 1905. a. sõitis Prantsusmaale. Siin õppis modelleerimist ja kujuraiumist ning lõpetas õpingud 1909.

Sellest alates on ta elu möödunud loomingu ja rännu rahutu tähe all. Mitte riike, vaid ilmajagusid on ta külastanud ja mitte rahvad vaid rassid tunnevad tema loomingu. Peame kahetsedes tunnistama, et meie, eestla-

sed, tunneme ja hindame viimast vähem kui teised rahvad. Ta jõulikud kujud, lihtsajoonelised ja selged, ikka valitsemas kivi, graniit, jäävad meile kättesaamatuiks, sest nad on laiaili kogu ilmas. Meie silmi rõõmustab ainult habras kits Nunnes, Toompea nõlvakul.

Meie ei suutnud mõista J. Koorti talenti ja tema loomingu sügavust ega pakkuda kunstnikule avaramaid töövõimalusi. Ta oli sunnitud lahkuma meilt, kes sedapuhku ängasid käe surnud poetessi umbvenestunud järglastele. Ja kui uus omapära ja vaimset uuestisündi taotleb Eesti J. Koorti vajab, siis ei ole teda enam.

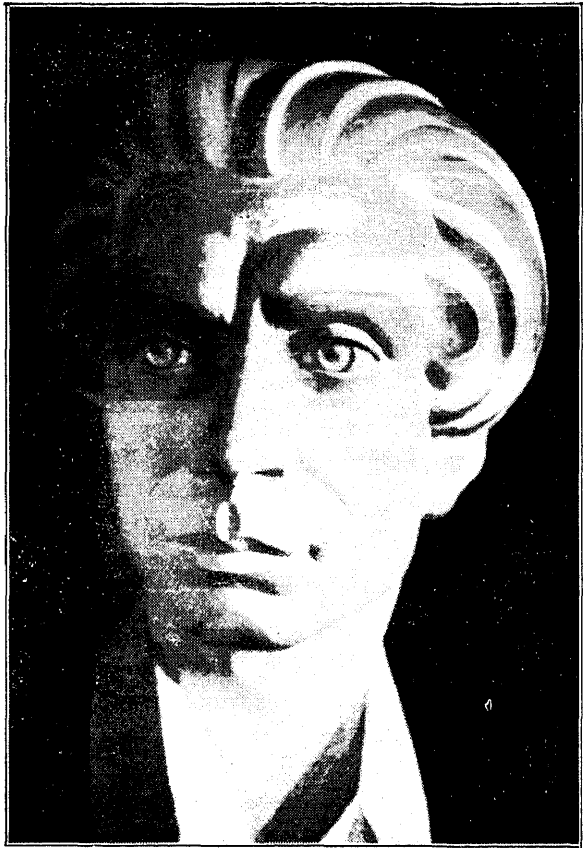
Jäävad ainult J. Koorti teosed. Laiailipillatud, raskesti kättesaadavad.

Meile jääb ülesandeks mõista suure kunstniku loomingu pärast surma paremini, kui seni oleme mõistnud.

J. S.

J. KOORT'i
„Palvetaja“ ja „Vanamehe pea“

PETRAS VAICIŪNAS:

Õilis Eesti noorsugu, Sinu hool, Sinu austus ning armastus oma raamatu vastu ütleb tervele maailmale, et Sa oled täis loovat jõudu, et Sa omad tahet kasvatada oma kallile isamaale vabaduse tiibu, mis aastasadade vältel tõstavad meie vaimu elu päikese poole.

Rahvas, kelle rinnas lee-gitseb vabaduse tuli ning kelle huultelt loomingu hoos voolavad sõnad, on õnnistatud rahvas! Selle rahva sõna kaunistab ilu ja tarkusega mitte ainult teda ennast, vaid ka ter-vet inimsugu.

*Meis, eestlased, leidame noort is dala nuo jūns,
bet sauo jūdy ir mārky vāstusmeh lūstinsjam
ka pācīn Baltijos langus dānng ir musirdvāi Bān-
glamēs kēcānēnu jūny kants lārnējdmu.*

Petras Vaiciūnas

Hoolimata sellest, et meie, leedulased, asume teist kaugel, oma mõttes ja hinges laulame sedasama Balti lainete laulu ja rõõmustame südamest igast teie rahva võidust.

Sangarliku vaimu ja keha ohverdusega oled Sa võitnud omale vabaduse. Hoi ja kasvata seda, noor Eesti, sest ainult see lunastab elu kannatusi ning nagu kevadine päike annab jõudu rahva vaimu lillede õitseks!

Meie, väikesed rahvad, võime elada ja olla suured ainult oma vaimsete aladega, teaduste ja kunstidega. Ja meie elame!

Tervitan Sind, noor Eesti, Sinu raamatu 400 a. juubeli puhul. Soovin Sulle jõudu kasvada omas puhtas ja selges loomingu ning ülistades õnnelikke tähti kirjutada oma rahva raamatut. Sinu eluleek süttis ja ei kustu. Usu seda, noor Eesti, ja pea meeles, et meie, leedulased, oleme alati Sinuga, rõõmus ja mures!

Petras Vaiciūnas

Noored tuleviku kandjana

Meie rahvaarv pole suur. Sellepärast peab meie iga üksik kodanik olema kõigiti aja ja ülesannete kõrgusel. Seega tähtsam on meile meie rahva ja riigi kultuuriline kõrgus.

Selles kultuuritöös oleme alles alguses. Oleme kogu aja alles rainunud meie kultuurse iseolemise raamistikku. Oleme teinud kirvetööd ega pole veel suutnud asuda sisu silumisele.

Eriti vajab kujundamist meie küla kultuuriline pilt, meie küla kultuuri-elu. Meie elumud, hoonete ümbrus, aiad, põllud, heinamaad, koplid, meie vilja- ja heinasaagid, meie karjad, meie talude tervislikud olud, puhtus, toitus, valgustus, meie liikumine, meie teed, meie käitumine, meie seltsielu — kõik see jätab veel palju soovida. Eriti noortele kuhjub siin palju ülesandeid, kui meie ei taha, et kontrastid linna ja maa vahel paisuksid liiga suureks ja meelitaksid noorust asjatult linnadesse.

Meie küla — samuti kogu ühiskond seisab suurte uuenduste eel.

Vaadates sellise pilguga elule, näeme, et õnnistus ei tule mitte alati ülalt, vaid on meile enda väsimata ja ausast tööst. Ei paranda seda mitte konjunktuur ega riiklik juurdemaks, vaid ikka ja ainult meie eneste töö. Igaüks on ise oma õnne sepp ja seda õnnelikum on see sepp, mida varemini ta iseseisvalt oma õnne taotlema hakkab.

Peame hoogsalt ja kiirelt katsuma parandada oma elutingimusi ja kõrvaldama puudused, mis teevad elu mõrudaks.

Meie noor mets mühiseb võimsalt, kuid ta kohinast kuulub ka kaebust elu sisu puudusest, tundub nooruse väsimust, tööpuuduse kurtmist.

Meie noortel puudub sageli elu- ja elusisu.

Maal otsitakse võimalusi pääseda linna. Linnades, alevites ja agulites näeme jälle hulgal noori liikumas tegevuseta ja sihita. Ja kui midagi mõistlikku pole teha, siis on loomulik tee minna ulakusele. Tekivad tänavakeskkonnad, ideede lagedus, negatiivsed mõjutused, mis sageli haaravad ka moraalselt terveid ja töötavaid noori. Ainult ausas ja tublis keskkonnas, tõsises iseseisvas töös kujuneb noorest inimesest korralik kodanik.

Kodust ja koolist on vähe. Tänapäeva kasvatuslik raskuspunkt on langemas väljaspoole kooli. Noorus vajab kodu ja kooli kõrval veel kolmandamat kohta, tõsist ja praktilist elukooli, mis tõeliselt kujundaks inimest ja teeks ta haritlaseks. Koolis käinud inimesi meil on, kuid samal ajal tundub üldist puudust haritud inimeste järgi. Kõneleme ühel poolt haritlaste üleproduktioonist, kuid teisalt — nende puudusest.

Siin on suur ja põhjalik viga meie haridusideaalides ja meie haritlase mõistes. Haridus

on iga kultuurinimese eeldusi. Ent see ei saa olla haridus, mis oleks ühekülgne ja jääks vaka alla. Kõrge ja põhjalik haridus on ka suks kogu ühiskonnale, rahvale ja riigile. Kooliharidus on ainult vahend, tööriist. Iseasi, kuidas keegi seda kasutab elus. See kasutamine ongi haritlaste vaba võistlus tublidusele.

Meie haridsideaal peab olema töö- ja oskusideaal. Õige haridus peab meis kujundama arusaamist ja armastust töö vastu. Töö on normaalsele inimesele sama loomulik kui söömine, haridus ainult õpetab, kuidas tööd teostada ratsionaalsemalt, kasulikult. Meie pingutused spordiplatsil, poksis, maadlusmatil on raskemad pingutusid adra taga või heina hangumisel. Viimast peame aga raskeks, esimest mitte. Talutööl puudub moodsuse joon, puudub moodne korraldus.

Ma ei taha öelda, et talutöö oleks kerge. Aga miks peaks elu siis nii väga kerge olema? Ja ega ükski elukutse nii kerge pole! Igalpool on omad head ja vead.

Meie hariduselu korraldamine nõuab kindlamat suunda, mis vastab eestlase hingelaadile ja arusaamisele. Meie väike rahvaüksus peab olema soliidne ja kompaktne. Kokkuvõttes haridusalal olgu viimasel kohal. Kool ja õpetlik raamat kannavad suurimaid intresse kui raha pangas. Muidu ei saa meie oma väikesest arvust suuri inimesi, kes suudaksid meid juhtida kõikidel aladel. Meil poleks haritlaste üleproduktiooni, kui kõik meie noored haritlased lepiksid igasuguse tööga ega ootaks alati kergema elu kohta.

Eriti peame rõhutama kutseharidust. Aeg nõuab spetsialiste igal alal. Hariduse alal puudub süsteem ja sünteis. Süsteem juhib keskkooli, kuna töökooli ning kutsekoolidesse algkoolid ei juhi ega ole neil sidet ülikooliga. Pole ime, kui üldkeskkoolid on õpilasi täis, töökoolid aga tühjad.

Meie noortel on nooruslikku tööindu ja löögijõudu. Vapraim sõjavägi on noortest koosnev sõjavägi. Ka eluvõitluses ei saa alati eelistada raukasid. Noored on sageli edukamad. Ja kui meil igal alal on teha palju, siis langeb siin suur töö meie noortele, sest vanemal põlvil pole erilist ettevalmistust, kuigi meil muudugi ei puudu ka vanu, kel küllalt elu- ja löögijõudu ning südametuld.

Noorte töö on aga seda edukam, mida paremini organiseerime nende ettevalmistuse elule. Suuri ülesandeid on siin noorte organisatsioonidel. Kuid just siin pole meil küllaldaselt organisatsiooni ja koordineerimise olemasolevate organisatsioonide vahel on nõrk. Ka viirelevad olemasolevad organisatsioonid ainelises kitsikuses. Kõneldakse juhtide ja ruumide puudusest. Ometi on noorte kasvatamine

riikliku ja rahvusliku ulatusega esimese järgu ülesanne. Kool seob noorte ajast ainult väikese osa, praktilise elu pedagoogium omab siin palju suurema tähtsuse.

Senised noorsoo-organisatsioonid haaravad ka väga väikese osa noorsoost ja kahjuks igakord mitte just neid, keda haarata oleks vaja. Esitan siin noorsoo-organisatsiooni kava, mille sihiks oleks võimalikult haarata ja mõjutada kõiki eesti noori.

Noorsooorganisatsiooni kava.

Meie praegune riigivõim tugeneb riigiloojate rahvajuhtide autoriteedile. On loomulik, et vananemine neid kord rahvajuhtimiselt ära viib. Sellele ajale tuleb hakata end ette valmistama. Tuleviku organiseerimine seisab aga rahva kasvatamises olevate autoriteetide ideedes. Idee kannab ja ühendab. Autoriteedi idee on seda võimsam.

Idee tungib nägematult massidesse, kuid ta nõuab seal kasvatamist ja aktiveerimist, muidu suikub ta jäädavalt või annab maad uutele.

Rahvusluse ja riikluse idee on istutatud meie rahvasse, kuid ta ei kujunda seal enesest veel ühist jõudu. Ta on veel nõrk ja segipaisutatud paljudest mineviku varjudest.

On õige aeg tõsiselt kasvatama hakata meie riigile kodanikku kui eestlast ja kui eestiriiklast. Praegu on meil, eriti juhtivate kohtadel, inimesi, kes ainult olude sunnil sias tulnud, kes ehk ilma selleta oleks häbenenud end eestlaseks pidada ja kes ka valmis on esimesel võimalusel siit jälle minema.

Meie rahva haridussisaldab mitmesuguseid tarkusi, kuid mitte eestlust. See on suureks puuduseks, kuna haridus ilma kultiveeritud rahvusluse tundeta on paljalt igapäevase leivateenimise abinõuks.

Eestluse kasvatamist tuleb alata noorte juures. See on tulemusrikkam. Vanadele võib see kanduda ainult sedavõrd, kuivõrd see sinna ise imbub noorte kaudu. Paljud vanad ripuvad loobumatu mineviku küljes. Asjata on jõukulu nende sealt lahti rebimiseks. Jäagu neile nende usk. Sellest on tulevikule vähe kasu.

Noortes on tuld ja võitlusihha ja see on neis kergesti süüdatav. Noored on alati valmis end isamaale ohverdama ja nendele jaluv riigisaldus on kindlaim.

Noortel on fantaasiat ja vaimse töö iha, mis on vaba materjaalsuse huvidest. Nende tööle rakendamine on lihtsam. Nad tulevad isamaa kutsel.

Noorte organiseerimise põhimõtted.

Noorte organisatsioonide tegutseb Eestis mitu. Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus, Kristlikkude Noorte Meeste ja Naiste, Skoutide ja Gaidide organisatsioonid, Põllutöökojal, majaomanikkudel ja töölistel on oma noorte organisatsioonid. Kõik need organisatsioonid töötavad oma ette ja omas vaimus.

Taevas on jälle hele

*Taevas on täna hele email,
põllud luituvad lumeta, pruunid.
Pilveke valendab — siniveses laid,
ümber silmapiiri sinine tuunik.*

*Taevas on jälle hele email,
peegeldab päikest veteturi.
Peatun kevade kutsuval kail,
peos kaugete sõitute puri.*

*Minema, minema nüüd mina pean —
süda kipub kui kajakas jalgelt.
Kuhu oma kursi ent käänata tean,
kui kõik rannad on valged?*

*Pärle merepõhi on täis,
kulda kannavad kauged saared.
Eks minu himu ju kulla järel käi,
kroonit mu pääle ihkeks haareml*

*Helendab päikesest meri ja maa,
õhk on elav hingestund ilmast.
Pärliga päikest kas osta ma saan,
kullaga ainustki pisarat silmast?*

*Purje päikese-pärlesse sean,
purje, mis ongi päikese kiirist.
Tean nüüd: igotsus otsima veab
meres mu enese silmade iirist.*

(Kogust „Ulguteel“)

Neisse istutatakse sageli kildkonna huvisid. Neid tuleks rakendada kavakindlalt tööle ühise juhatuse all, et noortest kasvatada aktiivseid, rahvuslikke eesmärke südames kandvaid ja üle kitsaste klikehuvide nägevaid kodanikke truid isamaalasi.

Noorusele tööd ja tegevust andes saab seda noorust kõige kergemini liikuma panna rahvusliku ülesehitamise töö sihiks ja ära hoida kaldumist mitmesuguste mõjude alla.

Noorte organisatsioonide tuleks luua tihedasti üle maa, valla peale 1—3, võimalikult koolide ja rahvamajade piirkonnas, mis oleksid kooskämimise kohtadeks. Üldiselt võiks arvestada umbes 600—700 niisugust organisatsiooni, mille tegevust on vaja arendada mitmekülgsest.

Siduvaks eesmärgiks olgu rahvuslik ühtlus, mis vajalik selleks, et Eesti kui väike riik võiks jääda püsima suurte ja sõjakate naabrite keskel. Mida kõrgem ja mitmekülgsem on selle väikerahva kultuur ja mida tugevamad ta rahvuslikud sidemed, seda kindlam on selle väikerahva tulevik.

PETLIK

Maa vastu täiskuud seliti ja valge on räsitud ja kõrsne nurmenõlv. Ka mina pööran vastu laotust palge ning tulisütt mul varjab kuuehõlm.

Kuukiirte räitsa langeb alla jalge, täis mustjat vinetust on kõrge võlv. Jäik jõesäng nagu möögatera kalge. ning tähitaeval Cordiuse sõlm.

Kui üle nõtkuva ja peene õrre veab mind üks võõras nähtamatu hõõg, kui puudutaks mind vastne sära eel.

Siis äkki kolmkord pimedam on tee, kui jooksen üle hallakahmes kõrre, mu kannul tõelikkuse pingul lõõg.

Kandvaks ideeks olgu:
„SIRGUGEM KALEVITE KANGE SUGU.”

Noorte organisatsioonide tegevuse sisuks on demokraatlikule Eestile kasvatada vankumata rahvustunde ideest kantud üld- ja eriharidusega varustatud tööarmastajat kodanikku.

Isamaalsus, haridus ja töö olgu iga noore ja tulevase riigikodaniku ülimalks vooruseks ja nende arendamisele tuleb pühendada kogu tähelepanu. Isamaalsus on hingetoiduks, haridus — vaimutoiduks ja töö — kehatoiduks.

Kõrge hing, haritud vaim ja terve keha on iga rahva, eriti väikerahva, kindlam olemasolu pant.

Tegevus

noorte organisatsioonis peab kujunema mitmekülgseks ja sedavõrd huvitavaks, et suudaks noori huvi tõttu kokku tõmmata ja tööle rakendada. Kuid see tegevus peab kandma ka niisugust ilmet, et ta noortele nende vanemate kodu või nende muu igapäevase tegevuse vastu lugupidamist ja armastust kasvataks. Organisatsiooni tegevus äratagu huvi harimise ja oskusliku töö vastu. Ta andku noortele ainult seda, mis teda ette valmistab elule, millest tal tulevikus kasu. Noorte tegevus olgu mäng-töö tulevikku jaoks. Noorte tegevus ei või kanda milgi viisil ajaviitmise, suvituse või koguni ulakuse ilmet. Kogu tegevus olgu lähimõeldult juhitud ja iga toiming kandku teatud ülesande ilmet, mida tuleb viia igal juhul lõpule ettenähtud kava järele. Noore vaim on otsiv ja juurdlev. Kausaalsus mängib igal sammul tähtsat osa. Samal ajal on ta tujukas ja kärsitu, kuid hindab oma mina ja sellepärast tahab ka midagi saavutada. Arvestades meie noorte ülesandeid nende vanemate elukutse kohaselt, peab noorte tegevus väga mitmesugune olema: linnas teistsugune kui maal,

kuid kuski ei või see kanda ainult lihtsalt suvitamise, mängu ja lõbusa ajaviite ilmet. See noorte kasvatamise viis ei vasta meie rahva iseloomule ega ka nendele nõuetele, mida paneb tulevik meie rahvale.

Loomulikult peab noorte tegevuses olema lõbusat ajaviidet, mängu, aga selle kõrval ka tõsisid kohustusi ja ülesandeid. Mitmed meie noorte kasvatusviisid on võetud võõrsilt, kuid need kannavad sageli rikastele omaseks saanud ilmet, mis on selline, et tahetakse noortele luua ainult lõbusat ja tervislikku äraelamist vabas looduses, väljaspool linna masendavat õhk-konda.

Noori, (nii mees- kui ka naisnoori) tuleks koondada noorte organisatsioonidesse — kogudesse — juba 10-aastaselt, kusjuures töö ja ülesanded jaguneksid muidugi vastavalt vanusele, soole, võimetele, erihuvidele jne. Nimetus võiks ju ka teistsugune olla, kuid ma arvan, et see on parim eestikeelne termin ideelisele organisatsioonile. Tuneme juba vanemate kogusid koolides ja kirikutes, vilistlaste, ohvitseride, kasvandikude jne. kogusid.

Noorte kogudesse jäämine kestaks meesnoortel kuni kaitseväge minerkuni, naisnoortel kuni 18 aastani, kui varem ei abiellu.

Noorte kogudesse astumine olgu sunduslik kõigile, kes senini ühessegi olevasse noorsoo organisatsiooni ei kuulu, väljaarvatud erandjuhud erakordsetel põhjustel. Noorte organisatsiooni kuulumise sundi ei tule võtta võõrastavana, kuna selles seisabki kogu noorte kasvatamise sisu, sest tarvis on kasvatada kõiki rahva noori, mitte ainult neid, kellele selleks rohkem võimalusi ja soodsamaid tingimused või kes ainult soovivad sinna minna. Sellele noorte kasvatamise sundusele tuleb vaadata samuti kui algkooli sundkohustusele. Meie ei vaja mitte ainult haritud, vaid ka kasvatatud kodanikke, mitte ainult teoreetikuid, vaid ka praktiliste oskustega inimesi; mitte eluvõhikuid egoiste, vaid auväärsid kaaskodanikke.

Noortele, kelle vanemate elukutse ei võimalda anda mingit tõsist füüsilist tööd, looksid kogud erilised noorte laagrid, kuhu neid koondataks ja kus neid juhitaks, kasvatataks, õpetataks tööle ja mängule.

Nendele noortele aga, kelle vanemad neile füüsilist tööd annavad, nagu talundites, tuleks luua peamiselt pühapäevased kooskäimised ja lähemaajalised laagrid, nii kuidas aeg seda võimaldab.

Kogudesse kuuluvad nii kooliskäijad kui ka koolivabad noored. See noorte organiseerimine lahendaks ka selle tühiku, mis praegu olemas meie koolivabadel noortel.

Kogude seesmist tööd tuleb muidugi organiseerida vastavalt noorte vanusejärgkudele, soole, huvidele, elukutsele jne.

Noorte töö ja tegevuse juures kogudes peatuksime järgmises numbris.

Kristjan RAUD 70

Kristjan Raud on sündinud 23. oktoobril 1865. a. Viru-Jaagupis. Lõpetanud kohaliku kihelkonnakooli astus ta Tartu reaalkooli ja säält Saksa seminari, mille lõpetamise järele oii kooliõpetajana tegev Tartus ja Peterburis. Aastal 1892 astus Peterburi Kunstide-akadeemiasse ja töötas sääl kuni 1897. a. Siirdus 1899. a. Düsseldorfis ja Müncheni õpinguid jätkama sealsetes akadeemias ja naasus 1903. Saabunud kodumaale asus tööle loova kunstnikuna ja kunstiõpetajana Tartusse, kust ilmasõja puhkemisaastal siirdus Tallinnasse. Iseseisvuse ajal olnud Hasomini kunstiosakonna, muinsuskaitse ja teiste asutuste teenistuses.

Kristjan Raua looming pole eriti suur, kuid

see on omapärane ja häälestatud rahvuslikkudest motiividest. Düsseldorfis ja Münchenis viibides ei liitunud ta veel korral sääl valitsevate realistlikkude ja impressionistlikkude kunstivooludega, vaid saabunud kodumaale sai juhiks nendele, keda köitsid rahvapärased kultuuri taotlused. Kõige innuga võttis osa Eesti Rahva Muuseumi asutamistöödest, kogus ise ainelist kuntilist vanavara ja ergutas teisi seda koguma. Tema juhtis tähelepanu kunsti ja käsitöö rikastamisele vanus ehitustes, rahvarõivais, käsitöös ja luules säilunud rahvakunsti sugemetega. Oma tööde ained ammutas peamiselt rahvaluulest ja mütolooigiast, raamatute illustreerimisel tarvitas ornamentaalseid etnograafilisi motiive. Teoses „Kalevipoja” kaunistamisega ja suutis siin primitiivse vormikäsitelu ja vahenditu tundemaailma tõttu viia raamatu sisu illustratsioonidega kokkukõlla.

Tema teostest, enamuses sõe, pliiatsi, tušši ja tindijoonistused, harvemini õli, võiks mainida „Egiptuse teel”, „Urn”, „Surma suudlus”, „Matus”, „Kartulivõtjad”, „Torupillimängija”, „Kalmuneid”, „Kingsepad”, „Uksinda”, „Lambur karjaga”, „Eit”, „Lee”, „Ketraja” j. t., rohkearvulised „Kalevipoja” ja J. Liivi luuletuskogu (1911. a.) illustatsioonid j. m.

A. DOLGOŠEV-RANNIT

SINU SURM

Motto: Но песень, все песень, а
жизнь, все жизнь —
он спит последним сном.

M. Ю. Лермонтов.

Sõnd lumede rohekad varjud
vaskses valguses õhetav koit.
Julma mõttega ära ei harju,
et surma kätest sa hoit.

Sul — mongoolase pühaku silmad
ja su ripsmeis on kivine lein.
Ent miski sus kutsumas sinna,
kus on Peipsi ja vesihein.

Aga kõigest on kõige kallim
sinu juuste tumedaim pronks.
Tunded minul on mustad ja hallid,
õudsed kui surnurong.

Kitsad käed sul marmori lumest
kausa pödend surija käed.
Kes igavik helgitult kumab,
nagu ise sa tunned ja näed.

Sinu teisel kodumaal kirsid
on täna õitsele lõõnd.

Kuld su silmis näen ma kirstu
ja hauataguse ööd.

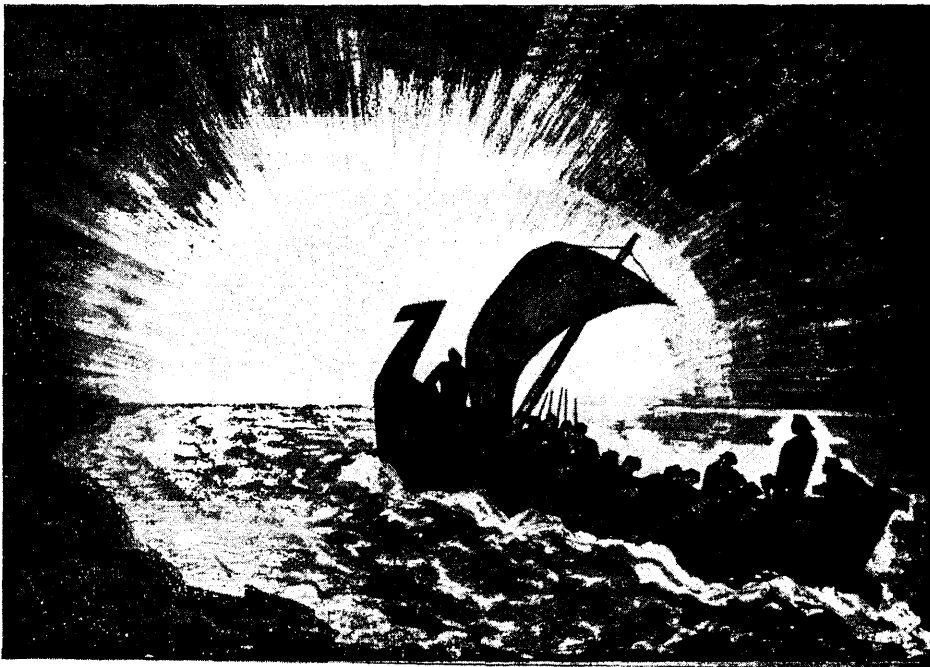
Sinus kevad ja sügis ristund,
sinust elu ja surma read.
Prægu hauast on tõusmas Kristus,
aga sina . . . sa surema pead.

Noodid südameklaverilt kisan,
et ei heliseks õudne koraal.
Ja näen äkki . . . sult karjena visat
pilgu viimase carte postäle.

. . . On taevas hall-sinkjad laguunid
ja pilved kui sõlmedes maod.
Ma ei usu . . . ma nutan . . . sa kuuled
nägu jäisesse valusse maet.

Ja kui koitude kollane mesi
katab kevadest õitseva maa,
miski nime su maha ei pese,
kuigi kaueks ja tuhmiks kõik saab.

Valu kõverdund teid tahaks minna
leida sind, aga ees surma sein.
Mulle pühaks on saanud su silmad
ja su ripsmete kivine lein.

KR. RAUD

KALEVIPOJA SÖIT PÕHJAMAALE

JOH. RUVEN

KINGSEPA ARMASTUS

Kella 7 ajal kostus jälle kingsepa ukse tagant lärmi. Kolm tellijat — noort poissi valmistusid pidule ning olid tulnud oma kingade järele. Ent kingsepa ei olnud. Igal õhtul kajas ta korterist joojute lärm, mõistuse kaotand inimeste tralling, mis ei lasknud mind magada. Aga nüüd, mil teda vajati, ta oli ära.

Kui need noormehed pool tundi asjatult olid oodand, pöördusid nad minu, kingsepa vastas elava korteriüürniku poole. Kahjuks ei sega ma end teiste asjadesse ega võind seetõttu aidata noormehi. Soovitasin neil oodata ja sel minu nõuandel oli tagajärgi. Vaevalt oli möödud paarkümmend minutit, kui kuulsin väljast kisa. Avasin ukse ja vaatasin välja: kingsepp oli tulnud koju, oli joojnut, tuigerdas jalgel ja karjus kuraasikalt.

Hetkel, mil teda silmasin, lendas viimane parandamata saabas tema tellijate vihaks ja meelehärmaks õue porri.

— Olen ma te, poisikuttide, ori, pean ma end teie pärast õösel ja päeval tapma? Seda ei ole! Välja! Olen saand enne teie kingarbalaid süüa ja saan pärast ka.

Mind nähes ta sõnus:

— Poisikesed! Sõimavad kui koerad. Ähvardavad. On mul nende tööd tarvis.

Ühes sellega taarus ta mu tuppa.

— Vabandage, sõnas ta oma joojnut aruga, minu toas on nii kurb ja külm. Ehk lubate pisut soojendada.

Paigutasin ahju juure tooli, ta istus ja jälgis nohisedes mu tegevust.

— Lähete naiseranda... aa... on pruut?

— Kus sa muidu saad, armastus ajab taga.

— Armastus, häh! Armastus teeb inimesed õnnetuks. Ei oleks mu elus olnud armastust, ma olnuks võib olla kaupmees või tööstur. Ent nüüd...

Ja ilma et ma oleksin palund, hakkas ta jutustama.

— Olin kakskümmendviis aastat vana, hea töötægija, teenisin ilusat raha ja mõtlesin võtta naist. Ei tea kuipalju läks aega, ei mäleta, mis moodi see sündis, kuid varsti tundsin, et olen armund pesunaise tütre Annasse. Hakatuses ei teind ta must välja, ütles emale: — Päh, kingsepp! Mul on peenemaid tahtjaid, ent kui ema talle paar korda õiste väljaskäämistest pärast naha peale andis, hakkas mu larv talle meeldima. Meil sigines tutvus, armastus. Ta kolis mu juure, pidin tege- ma paari nädala pärast pulmad, kui...

Mind kutsuti äkki Peterburi — õde oli surnud. Lootsin tulla tagasi nädala, aga tulin alles kahe pärast. Ja mis te arvate? — Leidsin ta ühe peenemaga kudrutamas. Esimeses

JAAAN KOORT
MELANKOOLIA
ja
LAPSE PEA

äkkvihas pidin haarama kirve, aga pärast tuli mõistus tagasi, mõtlesin: mis ma oma elust rikun ning viskasin nad mõlemad välja. Ise mõtlesin: teine päev tuleb tagasi, palub andeks — tuligi — võttis oma asjad ja saatis mind kus kurat.

Mina aga olin haige. Armastusest. Armastus puuris mind seest-väljast, võttis une silmist ja töösavuse kätest. Armastus viis mind kõrtsi ja viinapoodi ning armastusest luurasin teda tänaval ja õues. Oleksin talle kõik andeks andnud, kui ta oleks tulnud mu juure. Ent ta ei tulnud. Ütles mulle:

— Veri kohe ei vea mind sinu poole. Saame ainult õnnetuks. Paha on küll, et ma teen sulle haiget, aga otsi enesele uus. Küll sa unustad. Või tahad, ma otsin ise. Parema kui mina.

Ei taha teisi, tahan sind, karjusin talle vastu.

— Saa ometi aru, ütles ta mulle vihaselt, ega sa pole enam laps.

— Ei taha aru saada, mõirgasin, minupoolest olen kas või tita, aga armastan ainult sind.

— Ogar, ütles ta mulle ja läks minema.

Mina nutsin ja vandusin, sajatasin ühel päeval jumalat, teisel päeval käisin kirikus, palusin, et anna mulle suur jumal mu Anna, tee kõik, mis sa tahad, aga anna Anna.

— Noh, kas andis siis, küsisin mina naeratades.

— Jäh, see nüüd annab. Teises ilmas võib olla.

Ent äkki laskis ta armsam jalga. Kadus nagu tina tuhka. Ja tema — teate, oli niimoodi. Läksin siis ja kutsusin, et tule nüüd minu juure. Tema nõus. Aga... laps ka. Ei, ütlesin mina. Last ma ei taha, last ma ei tunne. Laps tuleb peenike, mina olen mats.

— Siis pole mul sindki tarvis.

Ei ole, ei ole, mõtlesin mina, küll sa tuled veel ükskord minu juure. Üksi võtan sind alati vastu.

Kingsepp vaikis.

— Noh, ja tuli? küsisin mina.

— Ei tulnud, vastas ta tasa. Vedas tal. Läks ühe kaupmehele mehele. Aga minu jaoks kaotas elu mõtte. Kellele teen, misjaoks?

— Noh, teisi oli veel külluses.

— Oli küll, aga mitte niisuguseid nagu tema. Varastas mu hinge ja läks. Mina — hakkasin jooma. Nüüd olen niisugune. Tal on aga suured lapsed ja mees ka surnud. Täna nägin teda. Tuli turult. Aga paksuks ja punaseks on ta läind. Kohtusime, ajasime juttu. Küsisin, kuidas läheb? Hästi, väga hästi. Soovisin küll hakatuses, et läheks halvasti, aga läks hästi. Õigus ka. Viimaks naeratab kelmikalt ja küsib: — Noh, Tõnis, kas sa mind ikka veel armastad. Ma nüüd lesk inimene, ehk saan teha seda heaks, mis ennem su vastu patustasin.

Minu süda hakkab kiiremini taguma, käed värisema. Ometi on minu armastusele viimaks saabund tund. Ja ütlen:

— Surre veel armastan Annat.

Aga tema raputab pead.

— Ei sa pole ka targemaks sugugi läind. nagu olid noorest peast poolearuga, nii sa ka jääd. Ei me saa ühtigi kaupa. Mul on nüüd pood, väike maja, kari lapsi, mul on vaja targemat meest.

Nagu oleks keegi mulle visand kuuma vett kaela, nii põlesin. Tundsin, kuis mu põlved nõtkusid, kuis see paks vanacit tallab mu pühamad tunded jalge alla. Olin hulk aega keeletu. Viimasel hetkel veel äigasin:

— Eksid väga, kui arvad, et armastan sind. Mina armastan mineviku Annat, ilusat noort ja kaunist. Sinusugust paksu tiirgi pašat võib armastada mõni vanakraami kaupmees. Talle oled paras paarimees. Tema on paras allohvitser sinu noorele sõjaväele, lagund majale ja kopsatünnidele.

Ütlesin nii ja läksin kõrtsi. Võtsin viina ja nutsin, nutsin ja võtsin viina. Ja kui sealt ära tulid, teadsin, et armastus on otsas — jäädavalt.

Meie tänaseid väliskaastöölisi

KNUT HAMSUN

Knut Hamsun, kodanliku nimega Knut Pedersen, sündis 4. augustil 1859. aastal Lomis Gubrandali küllakeses Kesk-Norras. Juba lapsena ootas teda ees raske töö ja ohter peks onu juures, kus õppis kingssepaks. Karm lapsepõli vajutas oma pitseri tulevase kirjaniku iseloomule, kes oli niigi sõnakehv ja üksildust armastaja. Karmile lapsepõlvele järgnes veel karmim noorus. Puudulik kooliharidus võimaldas tal ainult rasket füüsilist tööd leida. Kivilõhkuja, kraavikaevaja, sadamatöölise, poesell, rändav kaubitseja, juuksur; ainult harva mõni peenem elukutse, nagu rahvakooli õpetaja või kirjutaja konstaabli juures. Paari korral rändas Hamsun Põhja-Ameerikasse, olles põllutööliseks, trammikonduktoriks, kaluriks Vene kaubalaeval, ent ka seal ei suutnud algaja kirjanik koduneid, tuues kaasa vaid põlguse ja viha Ameerika vaimse elu vastu. Viimased aastad, enne oma peadpöörivat edu, ta sõna otsesemas mõttes nälgis, otsides tagajärjetult kirjastajat oma teoste.

Kirjanik ärkas Hamsunis juba õige vara. 17-aastaselt avaldas ta trükkis mõned luuletused ja jutustuse „Björger“, milles on ilmne Björnsterne Björnsoni mõju. Kuna tähendatud teosed ei saavutanud mingisugust edu, sulgus kirjanik talle omase uhkusega 12 aastaks enesesse, töötades vahetpidamatult ja hävitades kõik kirjutatu. Selle tulemusena esines ta küpse meistrina juba oma esimeses teoses „Nälg“ 1890. aastal. Hamsun võitis enesele uskomatu kiirusega kodumaa ja terve haritud maailma tähelepanu, eriti Venemaal oldi tema teostest vaimustuses, koheldes teda kui uue aja prohvetit ja uue suuna loojat. Otsekui oleks elu oma julmust kahetsenud, muutus Hamsun kümne aastaga maailma loetavamaiks kirjanikuks. 1920. aastal määrati Hamsunile Nobeli auhind, mille ta kinkis ära salaja ja otsekui häbenedes. 1918. aastast asub ta Nörrholmeni mõisas Grimstadi lähedal, olles tuntud erakuna ja eriti sulgedes ennast ajakirjanike eest, põgenedes nende eest isegi oma 70-aastaselt sünnipäeval.

Hamsun oma esimeste teoste kaudu on tuntud kui hulkurielu, looduse ja armastuse meisterlikum kirjeldaja, keda vaevalt keegi on suutnud või suudab ületada. Alul huvitas Hamsuni peamiselt enesega hingesuguluses oleva peategelase psükoloogia kirjeldamine. Selleks oli tavaliselt talle vaenulikkude õhkkonda asetatud loodusinimene, suursugune ja peenetundeline, ent liialt uhke ja kangekaelne, et alistuda.

Uhkus, jõulikkus, peenetundelisus, hingeline suursugusus on omadused, mille igakülgeid varjundeid ta armastab esile tuua oma teostes.

Selle romantilise-realistliku ajajärgu teostes ta peategelane tavaliselt hukub talle vaenuliku miljöö, millega ta ei suuda ega taha kohaneda, või armastuse tõttu.

Hamsun hindab ka armastuses suurt ja jõulist, tavaline omakasust tingitud armastus on talle vastumeelne.

Armastus on Hamsunile saatuslik looduse jõud, mis puhkeb äkki ja ainult üks kord elus. Armastus on sõda kahe uhke hinge vahel, mille relvadeks on julm solvamine ja ääretu hellus, kangekaelne uhkus ja võitmatu tung suudelda teise jalajälgi. Veel teistsugust armastust kujutab Hamsun, peamiselt oma keskea teostes. See on armastus vastu armastuseta, armastus, mis lepi lõpmata vähesega, armastus täis eneseohverdust, ilma vastastikuse heitluseta, ilma armastatut piinama. Tema armastajad ei leia kunagi tüksteist ja sellepärast jäävad nende tunded ja nende südamed alati nooreks, huikuvad armastajad, kuid armastuse pühadus säilib igavesti.

Hamsuni teoste tegevus sünnib tavaliselt looduse suurepäraselt kujutatud taustal. Inimest ja loodust tunnetab ta ühise tervikuna, mida ühendavad lugematud niidid. Talle on omane n. n. „kosmiline teadvus“, mis võimaldab temal ja ta tegelastel sulada ühte maaga, puudega, lilledega, kividega, mingisugune sugulustunne lindudega, loomadega, vähema kui putukaga.

Oma viimastes teostes ei huvita Hamsuni niivõrd oma peategelase hukkumise kirjeldamine, kui võrd väljapääsu otsimine temale ja kogu hukkuvale inimsoole.

Tagasi looduse juure, tagasi loomuliku, lihtsa ja ainukesega õige eluviisi juure, eemale linna mürgisest, ebaloomulikust, inimhinge moonutavast õhkkonnast. Mitte tööstus, mitte kaubandus, mitte juhuslik rikkus ei tee inimest paremaks ja õnnelikumaks, need ainult rikuvad ja hellitavad inimesi. Kunst, kirjandus, ajalehed, toredusaasjad, poliitika maksavad täpselt nii palju kui nad maksavad. Maasaadusi aga peab muretsema ükskõik missuguse hinna eest ja nende loojad on kõige loojad, nad on maa rikkuse ja parema tuleviku alusmüürid.

Leplikumaks on muutunud autor ka armastuse suhtes. Juhtub muidugi, et inimene läheb kuritööle armastusest. Ent on veel teine väljapääs — võib elada seaduse järgi ja ära kannatada hääs läbisaamises. Mõlemad pääseteed on hääd ja tugevad omamoodi.

Isegi hulkur, ehtne loodusinimene, ei pruugi koduta jääda. Inimest tõeliselt õnnelikuks teeb siiski püsiv, loov töö oma maalapil, ta hing vajab siiski seda õrnust ja armastust, mida annavad ainult perekond ja lapsed.

Hamsun on kahtlematult tugevamaid ja omapärasemaid nüüdisaja kirjanikke.

Järeleaimamata oskusega mõistab ta tõlkida ümber kunstiliste kujutelmade keele, inimhinge vaevaltmärgatavaid liigutusi, haarab lugejat kirjeldatava keskuse psükoloogia täpse tundmisega, olustiku materjalide rohkusega, ja erakordse vaatlusoskusega.

Hamsuni teoste stiil ja keel on järele aimamatud — hooletu, intiimne, talupojaliku huumoriga, sundimatu jutujamine, ta otsekui

ei kirjuta, vaid jutustab õige lähedasele inimesele ja iga sõna taga tundub elav žest, silmade põletav pilk, õrn naeratus. See on nagu Stradivariuse viiul, mis imelise kõla puhtuse ja täpsusega annab edasi kõik mängija tundevarjundid ja salajasemad hinge liigutused.

Knut Hamsuni on tõlgitud eesti keele rohkem kui ühtegi teist väliskirjanikku. Tema teostest on ilmunud „Nälg“, „Paan“, „Leitnant Glahni surm“, „Viktoria“, „Müsteeriumid“, „Tuisupea“, „Sügistätete all“, „Viimne rõõm“, „Rosa“, „Benoni“, „Hulkurid“, „Kuningriigi väravail“ (näidend), „Maa õnnistus“ (ilmumas), „Naised kaevul“ (ilmumas) ja peaaegu kõik jutustused ja novellid. Tõlkimata teostest väärivad tähelepanu — romaaniid ja jutustused: „Uus maa“, „Toimetaja Lünge“, „Rändur mängib sordiini all“, „Oma aja lapsed“, „Väikelinn Segelfoss“, „Viimane peatükk“, „August — ilmarändur“, näidendid: „Elumäng“, „Ohtune eha“, „Munken Vendt“, „Elu küünte vahel“, reisuvestet: „Ameerika vaimne elu“, „Muinasjutu maal“, luuletuskogu: „Metsik koor“ j. n. e.

V. V.

GEORGE DUHAMEL

George Duhamel (hääldatagu žorž dü'amel, sündinud 30. juunil 1884) inimese häduse ja vaimu üleoleku jutlustaja, on silmapaistev isiksus tänapäeva prantsuse kirjanduses. Sai arstiteadusliku erihariduse, kuid tundis juba noorena kirjanduslikke huvisid. 1920-st aastast alates gutseb ainult kirjanikuna.

Duhamel oli üks neist kirjanikest, kes 1906 aastal võttis osa „Abbaye“ rühmituse loomisest, millesse kuulusid noored kirjanikud ja kunstnikud seadsid oma ülesandeks lähenemise elule ja protesti kunstlikkuse ja raamatulikkuse vastu (nn. unaninism). Püüdes Paul Claudel'i eeskujul anda vormi- ja värsitehnika kammitaist vabastatud puhast lüristi avaldas Duhamel 1907 oma esikluuletiskogu „Des légendes, des batailles“. Selle järgi ilmunud luuletuskogudest nimetatagu „Selon ma loi“ (1910), „Compagnons“ (1912) ja „Elégies“ (1920).

Peamise tähtsuse ja kaalu omandas Duhamel siiski oma proosateostega. Maailmakuulsuse töid talle maailmasõja mälestuskirjad „Vie des Martyrs“ (1917). Kibedusest sõdade paratamatuse vastu ja kaastundest sõjaohvritele on imunud läbi ka selle maailmasõjast arstina osavõtnud luuletaja järgnevad teosed: „Tšivilisatsioon“ (1918 — tiitel on mõeldud kibedalt iroonilisena), mille eest sai autor Concourt'i auhinna ja millest avaldame ühe novelli selles „Eesti Nooruse“ numbris) ning haiglaelu kirjeldused „Seitse viimast mädapäiset“ (1928).

Kunstiküpsel, teravat ja selget vaatlust, mis hingestatud peaaegu dostojevskilikku lüürilikkusega, esitab Duhamel oma teoste-sarjas „Salavini jutud“. Teoste keskkujuks on lihtsameelne, üksildane, ülihella südame-tunnistusega raamatupidaja Louis Salavin. Siia kuuluvad „Keskmine pihtimus“ (1920), „Kaks

inimest“ (1924), „Salavini päevik“ (1926) ja „Klubi Lyonnais' tänaval“ (1929).

Hiisemas loomingus on Duhamel ühinenud vooluga, mis nõuab üldmaksvate elupiltide esitamist üksiksaatuste kujutamise kaudu. Seda põhimõtet on Duhamel teostanud oma romaanisarjas „Pasquiers' perekonnakroonika“.

Duhameli maailmavaate peamiseks tunnuseks on vaimse üleolemine materjaalsest. Vaimsed hüved — sõprus, armastus, unis-tused — need on Duhamelile ainsad tõelised reažiteedid.

Eesti tõlked Duhameli teostest samahästi kui puuduvad. Kirjandusest Duhameli kohta soovitatagu L. Durtaini „G. Duhamel“ (1920) ja Antoine „G. Duhamel“ (1927).

Lisatagu veel, et Duhameli esseed ja reisi-kiriõeldused on kantud samast vaimust kui ta muudki teosed. Pääle muu on Duhamel kirjutanud ka rea draamasid ja satiirilisi komöödiad.

V. V.

HEINRICH MANN

Heinrich Mann on saksakeeles kirjutavaist maailmakirjanikest tänapäeva Euroopale sedasama, mis prantsusekeelseid autorid Romain Rolland ja Henri Barbusse, inglased G. B. Shaw ja John Galsworthy — inimsuse, õilsameelsuse, aususe, tõe ja rahu apostel. Elava vaimuna pole ta viimase kolmekümne viie aasta jooksul jäänud ühegi kirjandusliku suuna, ühegi voolu jälgijaks, vaid liitunud kordamööda kõigiga ja olnud neist siiski üle. Nagu H. Barbusse, nii on ka H. Mann leidnud mitmesugust suhtumist oma loomingusse. Üldiselt tunnustatud hääks stilistiks ja suureks sõnameistriks, eitab osa autoreid H. Manni kirjanduslikke saavutusi ja nimetab ta teoseid paljaks sõnategemiseks, mil pole mingit tegemist kirjandusega. Sellest hoolimata võime ühineda Mahrholz'i seisukohaga: „Mann on autor, keda võib kritiseerida, keda võib pooldada või kelle vastu olla — kuid kellega kahtlemata tuleb arvestada.“

H. Mann on sündinud 27. märtsil 1871. a. Lübeckis, Nobeli laureaadi Thomas Manni vanema vennana. Ta isa oli kuulsa mineviku kaupmees — ema Brasiiliast sisserännanud portugali algupäraga segaverelane. Mõlemad vennad Mannid on suure osa oma eluajast saatnud mööda Itaalias, mis suurel määral on kajastunud mõlema loomingus. Juba oma esimeses suuremas romaanis „Im Schlaraffenland“ (1900) avaldub Mann saksa kodanluse satiirilise kriitikuna. Terav seltskonnaravustus ja eitav suhtumine niihästi monarhistlik-militaristlikku poliitikasse kui majandusse leiab väljendust romaanides „Jaht armastuse järgi“ (1903), „Professor Unrat“ (1905) ja „Rasside vahel“ (1907). „Professor Unrat“ töötati 1930. a. ümber heliõilmiks Manni enda juhtimisel (jooksis menukalt ka Tallinnas E. Janningsiga ning M. Dietrichiga pääosis nimega „Sinine ingel“). Vastandina kodanluse maailma eitamisele loob H. Mann vaimse jõu, vabaduse ja ilu maailma romaani-

triloogias „Jumalannad ehk kolm romaani Assy hertsoginnast” (1902—1903). Mõtteliselt mõjustatud Nietzsche uusrenessansi vaimust, kunstiliselt D’Annunzio eeskujust ja prantsuse autoreist (peamiselt Zola ja Maupassant) on H. Mann oma kodanikupõlguse ja unistuslikkuse sulatanud kunstiliseks tervikuks novellikogudes „Flöödid ja pistodad” (1905), „Tigedad” (1908), „Tagasipöördumine Hadesest” (1911) ja stiiliselt ületamatus romaanis „Väike linn” (1909). Maailmasõja tagajärjel muutus Mann tuliseks demokraatliku vabariikluse kaitsjaks ja Rahvusvahelise Lepitusliidu püüete agaraks teostajaks.

Segamist nii sise- kui välispoliitilistesse tükiküsimustesse iseloomustavad ta romaanid „Vaesed” (1917), „Alam” (1918), „Pää” (1925) ja „Suur asi” (1930).

Brošüürides ja traktaatides „Võim ja inime” (1920), „Mõistuse diktatuur” (1923), „7 aastat” (1929), „Vaim ja tegu” (1931) esineb Mann suure patsifistina ja demokraadina.

Tragöödia alal Mann on saavutanud edu näidendiga „Madame Lergos” (1916).

Ta uuematest teostest nimetatagu „Eugenie oder die Bürgerzeit” (1928), „Das Bekenntnis zum Übernationalen” (1933) ja „Jugend des Königs Henry Quatre” (1935).

1931—1933. a. oli H. Mann Preisi Akadeemia Kirjanduse sektsiooni esimeheks. Pärast Hitleri võimuletulekut lahkus aga nii säält kui Saksamaalt ja elab praegu pagulasena Lõuna-Prantsusmaal ja Itaalias.

H. T.

FERENC MOLNÁR

F. Molnár sündis Budapestis 12. jaan. 1878. a., dr. Neumanni pojana. Pärast ülikooli lõpetamist õigusteaduse alal andus Neumann, sulenimega Molnár, ajakirjanduslikule tööle ja oli paljude ajalehtede ja ajakirjade kirja- saatjaks. Hiljem kirjutab ta pühapäevakroonikat „Pesti Hirlapile” ja oli oma teravamõt- telise nalja tõttu lugejate seas väga armastatud.

Molnári esimesed kirjanduslikud katsed — novellide kogu „Magdaleene” ja „Suudluste õõ” ei leidnud peaaegu mingit tähelepanu. Küll aga tõmbas ta varsti pärast seda laial- daste ringkondade huvi endale. Buda- pesti romaaniga „Näljane linn”. Hiljem il- munud romaanid „Peremeheta paat” (1901) ning esimene draamatiline katse „Härra doktor” said rahuldava menu osaliseks.

Maailmakuulsaks lavakirjanikuks tõstis Molnári ta näidend „Kurat” (Oerpoeg 1907, eesti laval 1910/1911), mis vallutas kiirelt kõik Euroopa ja Ameerika lavad. Tunnustus- seks valis Petõfi ühing Molnári 1908. oma liikmeks.

Molnári hilisemad teosed võeti vastu kir- janduslikkude suursündmustena: nõnda „Päl tänava poisid” (A Päl utcai fiúk, 1907, tõl- gitud eesti keelde 1921 ja teistkordselt 1934), „Liliom” (1909, eesti laval 1921), „Hunt” (1912, eesti laval 1923), „Luik” (1922, eesti laval 1923/1924), „Punane Veski” (1923, eesti laval 1925 ja 1926), „Klaasist tuhvel” (1924),

„Mäng lossis” (1927, eesti laval 1927/1928), „Olympia” (1928), „Õnne haldjas” (1930, eesti laval 1931/1932).

Sõja ajal tegutses Molnár sõjakirjasaatjana, kusjuures ta kirjadest hoovas rohkesti följe- toni vaimu.

Molnári suurimaks vooruseks on tema üle- tamatu lavatehnika tundmine ja selle pööra- seltjulge kasutamine. Draamakirjanikuna on Molnár omandanud rahvusvahelise kuulsuse peamiselt just selle tõttu, ehkki ta teosed jäta- vad kunstilise väärtuslikkuse poolest paha- tihti palju soovida.

Molnári 50 a. sünnipäeva puhul ilmusid ta kogutud teosed 20. osas. Hilisemast loomingu- st on tõlgitud eesti keelde „Flöödipuhuja ingel” (1933, e. 1934).

H. T.

ARTTURI JÄRVILUOMA

Artturi Järviuoma (Kustaa Artturi Järvi- ström) on sündinud 9. VIII 1879. aastal kaup- mehe pojana. Õppinud 1901. a. alates Hel- singi ülikoolis õigusteadust ja olnud selle jä- rele Ilmajõe rahvakoolis abiõpetajaks. 1919— 1923. a. „Uusi Suomi” abitoimetajaks, 1923— 1926 „Iltalehti” toimetuse sekretär ja pärast „Hermes’e” toimetaja. Näitekirjanike Liidu esimene sekretär ja majandusjuht, üliõpilas- lauljate abiesimees ja üliõpilaskoori „Põh- jamaa” juhataja.

Tema teostest näidend „Põhjalased” on il- munud 1914 ja saanud 1915 Bergbomi auhinna osaliseks. Tõlgitud eesti keelde ja lavas- tatud suure menuga „Vanemuises” 1922/23 ning „Estonias” 1925/26.

Teistest teostest mainitagu rahvatükk „Mei- er” 1925 ja „Ainult inimesed” 1933. a.

A. Järviuoma on kirjutanud ka mitmed filmikäsitkirjad. Ajakirjanduses avaldanud ves- teid ja kirjutusi Kõpi nime all.

H. T.

ELZA ASPAZIJA

Läti suurim naisluuletaja ja näitekirjanik Elza Aspazija, kodanliku nimega Elza Rosen- berg-Pliekšān, on sündinud 16. märtsil 1868. a. Kuramaal, jõuka talupoja tütreana. Ta abi- ellus varakult kuid lahutas esimesest mehest, asus elama Riiga ja tegutses algul kodu- õpetajana, siirdudes siis ajakirjanduslikule alale. Lõppeks valis ta kirjaniku kutse. Ta asus mõõdunud sajandi 90-dail aastail Läti naisliikumise etteotsa ja liitus samal ajal uue radikaalse kirjandus-suunaga. Selle sel- gekts peegelduseks on rohke revolutsiooniline element Aspazija tolleaegseis luuletusis ja näidendis. Tutvudes pärastise läti kirjanduse suurmehe Jahnis Rainisega, abiellus Aspazija temaga 1907. a. 1905. a. sündmuste tagajärjel olid mõlemad luuletajad sunnitud emigreeru- ma. Nad elasid Sveitsis kuni 1920. aastani, mil tulid tagasi kodumaale ja võtsid elavalt osa siis juba iseseisva Läti poliitilisest elust, Aspazija Asutava Kogu liikmena ja Rainis lühemat aega haridusministrina. Sel ajal tek- kis ka murrang Aspazija kirjanduslikus loo- mingus.

Aspazija noorusaja loomingu peamotiiviks on isiku protest teda siduvate ühiskondlikkude normide ja väärtõekspidamiste vastu. Hilisemas eas muutub ta luule aga kõikelepitavaks ja intiimseks. Protest ümbritseva tõelikkuse vastu, mis teraval kujul esineb ta nooruselaauludes ja draamad, on hilisemas loomingus muutunud tõelikkust mõistvaks tasakaaluks. Resignatsioon ja nukker igatsus muinasmaalise lapsepõlve järgi säilib aga endiselt. Traagiline üksindustunne ja romantilised unelmad jäävad Aspazija luule iseloomulikemaiks omadusiks läbi kogu ta loomingu. Oma mitmepalgelisuse ja vikerkaarlikkusega omab Aspazija ainulaadse ja tähelepanndava koha läti kirjandusloos.

Aspazija luuletused pole eestis peaaegu sugugi tuntud. Tähtsamad tema luulekogudest on „Punased lilled“ (1897), „Hinge hämarused“, „Päikesepaistene nurgake“ (1910), „Õieparmas“ (1911), „Nõidade õõ“, „Lahtisirutatud tiivad“ ja „Kolmeväriline päike“ (1926).

Näidenditest on silmapaistvamad: „Vaydelo-

te“, „Kaotatud õigused“ (1893), „Höbelinik“ (1904), „Aspasia“ ja „Madliena kiriku tornihitaja“ (1927).

Eesti keelde on tõlgitud ja samuti Eestis mängitud „Höbelinikut“ ja „Kaotatud õigusi“. Uues tõlkes avaldame käesolevas numbris esimesest katkendi.

PETRAS VAIČIŪNAS

Petras Vaičiūnas, Leedu luuletaja ja näitekirjanik, sündis 1890. aastal. Oma esimeses luuletuskogudes „Kastesd kiired“ ja „Tõusev päike“, samuti draamas „Minu karikas“ Vaičiūnas kaldub sümbolismi.

Hilisemais draamades muutub ta käsitlusviisi realistlikuks olude kirjelduseks („Viljatud jõupingutused“, „Patune ingel“, „Segatud rahu“, „Patrioodid“) Vaičiūnas on ka silmapaistvamaid lääne kirjanduse tõlkijaid leedu keelde.

V. V.

POLEEMIKAT

Lugudes lugupeetud kunsti- ja teatriarvustaja Rasmus Kangro-Pooli kirjutust „Põhimõtted rahvusriiete probleemis“ („Eesti Noorus“ Nr. 7—1935) võtan enesele julguse vaielada vastu nii mõnelegi seal ettetoodud seisukohale ja mõtteavaldusele.

Esimene asi, mis torkab silma, on see, et autor ei tee vahet sõnade „rahvusriie“ ja „rahvariiet“ vahel. Talle näib see olevat ükskõik, tegelikult aga ei ole ükskõik. Rahvariiet on see, milles rahvas käib. Kui meil tänapäeval kõikjal (linnas ja maal) valitseb (kahjuks küll) Pariisi mood, siis too Pariisi mood on praegu eesti rahvariiet. Autor aga nimetab rahvariieteiks neid riideid, mis hoitakse muuseumis. Kui nüüd asjatundja loeb seda kirjutist, siis peab ta küsima imestunult: kas rahvas peab käima tavaliselt ihualasti, kui ta riides käia tohib vaid pidupäevadel.

Rahvusriide all aga mõistame midagi muud ja nimelt niisugust riidet, mis on arenenud rahva omast loomingust ja seetõttu on sobiv rahva harjumustele, hingelaadile, tööle, ilmastikule jne.

Autor peaks teadma, et too muuseumi hoidam ei ole kogunisti mitte kõik eesti rahva looming puhtal kujul, vaid et seal on väga suurel määral välismõjustusi ja ka väga puhtal kujul võõrtooteid, mis tunginud rahva sekka mõisate ja isegi linnade kaudu. Järelikult seda kõike ei saa pidada eesti rahvusriideks. Aga noid riideid, mida arendas ÜENU omakultuuri toimikond M. Lepp-Utuste ja K. Utuste algatusel ja juhtimisel rahva seas praegu tarvitusel olevate eeskujude ja muuseumi hoidami alusel, oleme küll õigustatud pidama rahvusriideiks. Siiski autor peab ainuõigeiks ja soovitab ka tarvitada rahvusriideina muuseumi hoidamis leiduvaid eeskujusid puhtal ajaloolisel (muuseumilisel kujul). Sellest selgub, et autor ei suuda määrata

rahvuslikkuse mõistet, s. o. mida pidada rahvuslikuks ja mida mitte.

Ta soovitab kanda rahvuslikel pidustustel rahvusriiet võimalikult puhtal ajaloolisel kujul (s. o. muuseumilisel). Just nii talitategi enim: rahvuslikkudele suurpidustustele (laulupeod, staadionil esinemine jne.) tegelastel soovitagi tulla rahvusriideis ja tuldigi — muuseumidest laenatud riietes ja ilmtingimata pastlates. Kuid tulid ainult tegelased ja needki tulid häbenedes; tulid rahvusriide kompose kaenla all kandes, riietusid esinemiseks pöösaste varjus ja pärast esinemist kohe riietusid ümber, reisisid enese lahti noist muuseumi rõivast (jällegi pöösaste varjul) ja sidusid nad kompu. Kustas Utuste nimetas selle „pastlakultuuriks“ ning algatas „rahvusriiete moderniseerimise“. Tulemused on nüüd kõikjal silmanähtavad. Rahvusriie on saanud massiliseks nähteks. Viimaseil laulupidudel nais- ja ka meestegelased on peaaegu eranditult rahvusriideis ja need pole laenatud muuseumidest, vaid isiklik omandust, sest neis ilmuda inimeste sekka ei häbeneta, vaid ollakse uhke nendele.

Võtame veel teise nähte. Hiljuti oli Tallinnas põllumajanduse näitus. Seal oli väga palju tõsist (mitte operetlikku) rahvuslust. Loomi, taimi, masinaid. Võtkem näitena adrad. Nende „ümberrahvastamist“ algas juba dr. Eisenschmidt. Kuna kodumaa puudusid tehased, laskis ta esimesed rahvuslikud adrad EPS1 ja EPS2 valmistada Saksamaal. Kas ta nägi vaeva ja kandis kulusid rumalast peast? Ei — elu nõudis võõra adra „ümberrahvastamis“, eestistamist“. Dr. Eisenschmidt suutis mõista seda nõuet ja asus ka selle nõude rahuldamisele ning nüüd jätkavad tema tööd kodumaa tehased ja töökojad hulga asjatundjatega. Sama lugu on ka teiste riistade ja masinatega, neid kohandatakse eesti nõuetele,

s. p. rahvustatakse nii kodumaa kui välismaa tehastes. Autori arusaamise järgi eesti põllumees peaks leppima tema tööks vähe sobivate võõraste riistadega, aga rahvusliku töö suurpäevadel (näitustel) esinema puu- ja rauadega, karuaketega, kootidega jne. ja muidugi võimalikult puhtal ajaloolisel kujul. Lubage küsida milleks oleks vaja seda operetti?

Ei pea samuti paika, kui autor ruttab eeskju otsima Türgist. Kemal-Paša on järsk rahvuslane ja uuendaja, Kemal-Paša purustab kivinenud harjumusi ja töökspidamisi, mis takistavad türgi rahva arengut, kuigi need tõkked on pühitsetud Türgi mineviku kuulsusega; autor aga võitleb siin tõkete purustamise vastu ja eks pastlakultuur ole ideoloogiline tõke eesti rahva arengu teel?

Võrdse näite leiame Ed. Taska harrastuses rahvusliku geomeetrilise kirja kasutamises nahktöö toodete ilustamiseks. Ta asus samale arendamise teele ja tema saavutused on hiilgavad: tema tooted on välismaal otsitud ja kõrgelt hinnatud kaup, meil rahvamajandusele kallihinnaliseks eksport-kaubaks ning kodumaa nahktöö töökojad on asunud nende järeleaimamisele. Kas autor sõandaks tunnistada need tooted vähem rahvuslikkudeks kui nende muuseumilised esekujud? Või julgeks tõendada, et Ed. Taska edu oleks olnud sama suur, kui ta oleks jäänud kinni muuseumilistele eeskujudel?

Autor leiab, et meil ei või riietuda igapäevases elus teisiti kui Pariis, London, Viin või muud meile ette kirjutavad ja ot-sib enesele tuge Türgist Kemal-Paša korraldustest. Kui rahvuslikkuse mõiste nõuab just tungivalt terve mõistuse nimel, et meie riietuksime teisiti kui Pariis, London ja Viin. Kas meie kaitseväge, politsei, raudteelaste jne. vormiriided, samuti paljude elukutsete tööriistad ei erine tollest autorilt nii pühaks peetud Pariisi moest? Eks need riided ole ka osa meie rahva igapäevasest riietusest? Esitatu-gu siin keegi nõude, et meie kaitseväge jne. pandaks täpselt Prantsusmaa sõjaväe vormi, siis ehk saab kuulda, millise otsuse annavad sellisest mõtlemise võimest asjatundjad ringkonnad. Elu ise nõuab rahvuslikust niivõrt pealesundivalt, et rahvuslik element suudab läbi murda kõigist eelarvamistest ja hül-jata igasugust keeldu. Seda näeme kõigil rahvusliku elu avaldusaladel, ka meil, mida meie oma kosmopoliitilise „üldnimisuse“ jne. ideede kandjad on pidanud absoluutselt „internationaalseiks“. Nii näiteks erinevad rahvuslikult isegi relvad. Jaapani vintpüss on peenema õõnega ja kergem kui euroopa oma. Meie kaitseväge eeskiri ütleb: „Eeskirjas jalaväe organisatsiooni, relvastuse ja kasutamisaladel lahingus on võetud aluseks need põhimõtted, mis on välja kujunenud neil aladel kaitseväes möödunud sõdade ja järgneva rahuaaja õppetöö kogemustel. Välisriikide kogemusi on peetud silmas niivõrd, kui need aitavad kaasa meie eneste tähelepanekute süvendamiseks ja tõendamiseks.“ Nagu sellest selgub, on meie kaitseväge juhtkond rahvuslikkuse mõttes hoopis teisel arvamisel kui lugupeetud autor. Nad peavad välisriikide

kogemusi silmas niivõrra, kui võrra välisriikide kogemused aitavad kaasa meie eneste tähelepanekute süvendamiseks ja täiendamiseks. Autori arvamise järgi nad aga peaks igapäevaseks tarbeks tarvitama vaid Prantsuse, Inglise või Saksa ettekirjutusi ning relvi, aga paraadidele tulema odadega, vibudega, sõjanuiadega jne. võimalikult puhtal ajaloolisel kujul, sest muidu nad poleks ju rahvuslased autori arusaamise järgi.

Härra Rasmus Kangro-Pool, kas see pole operett, mis teeks maailma naeruks?

Miks Teie soovite siis, et teeksimme enda maailma naeruks riietuse alal?

Austavalt J. R. Liivak

Arukülas, hingekuul E. V. 18. a.

Uusi raamatuid

Karl Ehrmann: „Õngelatiga mööda Võrumaad“. Kalakirjad ja miniatüürid. Pääladu Noor-Eesti kirjastuses. 76 lk. Hind kr. 1.25.

Järjest suureneva linnastumise ja masina võidukäigu puhul on kerkinud päevakorraks rohkem kui kunagi varem matkamine ja selle rõõmude maitsmine. Kas suvel kott seljas, või talvel, suitsad jalas, põgeneb linlane büroost, vabrikust, oma üürikorterist päevadeks või nädalaks, et astuda vahenditusse läbikäimise loodusega — matkata. Samuti maal korraldatakse huvireise, ekskursioone kodumaa tundmaõppimiseks.

Oleme puudust tundnud matkamist käsitlevate raamatute järgi. Raamatuaasta katsub likvideerida sedagi.

Üks niisugustest on Karl Ehrmanni „Õngelatiga mööda Võrumaad“. Matka- ja kalastuslood on selle vähestel lehekülgedel. Otsite säält asjatult põnevaid eluprobleeme ja meisterlikku kunsti. Autor teadlikult ei käsitlegi neid. Ta viib kaasa endaga mööda kaunist Võrumaad matkama ja kalastama. Viibite temaga Vagulal ja Tammulal lanti vedamas ja talvel tirtutamas, püüate forelle Rõuges ja Sännas ning kaunis Taevaskojas. Ong vees räägib ta kalalugusid. Kord on see Võru velsker, kelle paati veab 22-naelane havi, siis moodsad vanapaganad, kes Taevaskojas püüavad tuliste kividega kalu ja viimaks Hanno Kompus, kellele katsub Sännas leiutada hiina pange. Ajuti jutustused muutuvad muinaslugudeks, fantaasia hakkab tööle ja Juhan Jaik on uppumas kalaõnne all, Jaan Vahtra heinamaast süttib põlema Vagula järv, saab hiigla uhaa pajaks. Ning siis elavad Haanja mägismaastikku peidetud järvedes kummalsed kalad, suured kui vihusaunad, kelle seljas karjased mängivad vilepilli ja tõusevad taevasse.

Raamat koosneb tosinast kala- ja matkaloost. Parimad nendest on „Suvisel Vagulal“, „Talvisel Vagulal“, „Iluduskuninganna“, „Viimased mohikaanlased“ ja „Võru Velsker“. Tekstis leidub tihedalt illustratsioone J. Vahteralt ja A. Leppikult, fotosid autorilt ja teistelt. Trükk, paber ja kaan nägusad.

Jääb soovida, et saaksime kalakirjadele lisaks ka jahikirjad. Võib-olla teostub seegi — teostub sama lihtsana ja südamlilkuna nagu kalastuskirjad kodumaa kaunistast maakonnast.

NOORSOO TÖÖMAILT

Saadjärve ÜENU

ÜENU Saadjärve osakonna tegevuses paistavad eriti välja kehakultuuri ja põllumajandusharude tegevus. Viimane on osakonna algusest päle olnud lakkamatus tegevushoos. Tegevustulemusi võime ümbruskonna taludes märgata igal sammul. Aastate jooksul on omandatud rida diplomeid ja I auhinna ümbruskonna ja Tartu põllumajandusnäitusil. Rahalised auhinnad on olnudki põllumajandusharule sissetulekuallikaks. Saadud rahaga on harule hangitud terve rida põllutöös, majapidamises, aiatöös ja juurviljahirimises vajalikke kalleid masinaid ja aparaate, millised on kogu liikmeskonna ühiseks tarvitamiseks. Käesoleval sügisel esines põllumajandusharu Tartu näitusel jällegi rea väljapanekutega maatulunduse, aiatöö ja käsitöö aladelt.

Tuleval aastal kavatses osakond 10 aastast juubelit mälestada väärilikkusega, milleks varakult alustatakse eeltööd.

Aluvere-Arknast

Aluvere-Arkna ÜENU-l oli 13. okt. pidupäevaks. Toimus lipu õnnistamine ja üleandmine. Vaimuliku osa pidas Rakvere õpetaja Pallon. Lipu üleandmist osakonnale toimetas ÜENU peasekretär A. Meikop. kes peatus meie kasvatusülesannete ja haridusideaalide juures. Osakonna töotuse esitas ja lipu võttis vastu osakonna noor ja energiline esimees õpetaja A. Tammaru.

Tervitusi toodi vallavalitsuselt, Põllutöökoolilt, kaitseliidult, naiskodukaitselt, ÜENU osakondadelt ja kohalikest seltsidelt. Aktust kaunistas Rakvere kaitseliidu maleva orkester koolijuhataja E. Saluvere juhatusel. Õhtul esitati saalitäie rahvale hoogsalt: „Sularaha”.

Osakond on õnnelikus seisukorras, kuna kõik kolm kohalikku õpetajat ja koolijuhataja ning vallavalitsus tegevust juhivad ja toetavad. Töötavad hoogsalt spordi, kõneoskuse, maatulunduse, muusika ja näiteharud. Ühing on ümbruskonna teguvõimsamaid ning 6 a. jooksul väga palju mõjund ümbruskonna arendamisel.

Ranna-Pungerjast

Ranna-Pungerja ÜENU noorsoolased pidutsesid esimesel novembril kahekordselt: mälestasid kaheaastast tegevust ja võtsid vastu uue lipu. Kehvast ilmast hoolimata oli rahvast rohkesti. Lipu õnnistamise vaimulik osa toimus Torma õpetaja A. Kuusiku ja M. Magdaleena õpetaja K. Kooli teenimisel ja Lohusuu puhkpillide orkestri saatel.

Teise osa avas osak. esimees E. Palm peatudes osakonna saavutuste, ülesannete ja päeva tähtsuse juures. Lipu andis üle Keskjuhatuse esitajana nrs. A. Meikop, peatudes meie ülesannete ja kohustuste ja tänapäeva töö võimaluste juures. Esimees lippu vastu võttes andis töotuse üksmeel ja üheskoos sammuda meie noorusideaalide ja ÜENU ees-

Ranna-Pungerja osak. maja

märkide teed. Aktust kaunistas osakonna laulukoor prl. Ella Tamme juhatusel.

Tervitusi toodi palju nii kohalikkude seltside kui ka ÜENU osakondade ja noorte maatulundusklubide poolt.

Õhtul järgnes sisuka eeskavaga pidu, mille eeskavas kõned esimehelt A. Tammelt ja Meikopilt, rahvatantse prl. E. Tamme juhatusel ja näidend „Jorupera peremehed”. Üldine mulje oli kõigil väga häa. Osakond on kahe aasta jooksul teinud võrdlemisi palju. Muu seas osteti riigilt vana moonameeste maja, mille ümberkorraldamisega rahvamaajaks tehtud palju tööd.

Veneverest

Venevere ÜENU on kujunenud kohapeal elujõulisemaks organisatsiooniks oma üle 60 liikmega. Ka majanduslikult on osakond kindlal alusel. Osakond toetas vallamaja-seltsimaja ehitamist 850 krooniga ja muretseks pasunakoorige riistu kr. 1150 eest. Korraldatakse näite ja keedukursusi ning jätkatakse tööd aianduspõllunduse õpiringis. Suvi möödus spordi ja laulupäeva tähe all.

Vihula ÜENU.

Ligi neli aastat tagasi kutsuti enamarenenud noorte poolt ellu ÜENU Vihula osakond. Alul loodeti hoogsat kaasatulekut ja vanem põlve hääd suhtumist osakonnale. Kujunes aga veidi teisiti ja mõnedki lootused lihtusid. Vallavalitsus ei lubanud kooliruumi kasutamiseks, tuletõrjething ei leidnud ka oma maja kasutadaandmiseks võimalust ning harjutusi ja koosolekuid tuli pidada siis liikmete erakorterites, pidusid aga kaugemale väljasõites.

Loomulikult halvas see igasugu tegevust ja osakonna esimene pidu Merinõmmel ebaõnnestus viletsa ettevalmistuse tõttu. Vihula noorte visadus ei lubanud siiski loobuda algatatud tööst. Omati kogemusi. Kujunes välja oma tegelaskond ja omad juhid, Aasta hil-

tem kanti esimese peo ebaõnnestumise paigal ette Rutoffi „Väimehed” juba põhjaliku ettevalmistusega ja — meiega jäädi täiesti rahule. Siit päle on Vihulas pandud rõhku kvaliteedile ning nüüd oleme võitnud ka kodukohas täieliku poolehoiu. Töötatakse näitejuhi juhatusel. Harrastatakse ka laulu ja rahvatantsu. Mõõdunud aastast päle töötab osakonnas oma õpiring. Tänu uuele vallavalitusele, on osakonnal kasutada jälle Annikvere algkooli ruumid. Endisest „karjapoiste ühingu” on saanud tunnustatud ja elujõuline organisatsioon, kellel mõningaidki kavatsusi tulevikuks — milledest edaspidi.

R.

NOORTE TÖOVÕISTLUS

Sügiseste välistööde lõppedes võimaldavad pikad õhtud enam aega ka seltskondlikuks tööks. Kuidas mitmekesistada ja huviküllasemaks muuta ühiseid koosviibimisi, millega rikastada meie tööõhtute, kodukäsitöö ja aiatööpäevade ja näituste eeskava!?

Üheks ajakohaseks ning märkimisväärseks vahendiks on siin tööde võistlused, mille korraldamiseks tütarlastele toome siin esialgu paaril alal näiteid.

Triikimise võistlus.

Eeltingimused: Võistlejad olgu puhtalt ja korralikult riietatud — pestavas kleidis, valge põll ees ja valge rätik pääs. Pidulikumal juhul võiks tarvitada rahvusriiet.

Võistlejad või võistluse korraldajad too-

vad kohale triikimiseks määratud pesuese- med, mis võistlejate vahel ühtlaselt ära jaotatakse; igale ühesugused esemed, näit. naisesarik, meessarik, 2 taskurätti. Võistlejad ise toovad kaasa triikimiseks vajalikud abinõud — triikimiselaat, villase või flanelli teki ja päälislina laua katmiseks, triikraua ühes alusega, söed, tangid, raua kuumuse proovimiseks lapi ning pesuniisutamiseks vajalikud vahendid. Enne võistlust seab iga võistleja korda oma raua ja niisutab pesu.

Võistleja töökäik: Märkuandega „algan” asub iga võistleja oma töö juure, mis algab tegeliku triikimisega ja lõpetab, kui kõik pesuesemed on triigitult kokkupandud, märkuandega — „lõpetan”. Tööd alata võivad kõik korraga ehk üksikult. Teisel juhul tuleb iga üksiku töö algusaeg eraldi märkida nagu lõpki.

Tööhindamisel arvestatakse:

	Punkti
1. Töö kiirusega	10
2. Töö viisiga (õige järjek. jne.)	10
3. Töö korralikkuse ja tuld tulemusega	20

Kokku 40

	Punkti
I auhinna saamisel on nõuetav	30—40
II auhinna saamisel on nõuetav	25—30
III auhinna saamisel on nõuetav	25—20

1. Töökiiruse lisapunktid: Kõigi võistlejate triikimisele kulutatud aeg arvatakse kokku ja jagatakse võistlejate arvule,

VÕIMLEMISE- JA SPORDIKOSTÜÜMID,

UJUMISE TRIKOD, POOLO-

SÄRGID, INTERLOKKTRI-

KOOPESU. MOODSAD

KLEIDIRIIDED,

G O T O N-

SUKAD

JNE.

VALMISTAB

A/s OSKAR KILGAS

nii saadakse keskmine kiirus. Iga 3 minutit, mis töötamisel tarvitatud üle keskmise viib 1 punkt alla, ning iga 3 min., mil töö kiiremini valmib, annab 1 punkt juurde.

2. Tööviis: Eriti rõhku tuleb panna otstarbekale tööviisile, õigele isiku seisakule ning energia kulutusele.

3. Töökorralikkus ja üldtulemus. Pesu olgu otstarbekalt ja kaunilt kokku pandud. Pesul ei tohi olla määratud ega põletatud plekke ega üleliigseid sissetriigitud volte ega kortse.

KETRAMISE VÕISTLUSED

Eeltood: Võistluste korraldajad muretsesvad kohale ning kaaluvad igale võistlejale võrdset linu näit. (20 gr); või takku 40 gr; villu 40—60 gr. Korraldajad määravad lõnga jämeduse ja keeru — kas lõimeks ehk koeks; ehk võimaluse korral näidatakse prooviks ette nummerdatud lõng või kedratakse proovi lõng, milliseid omadusi kõik võistlejad peavad taotlema. Igal osavõtjal on tarvilik korralik riietus: valge põll jne.; vokk, taburett istumiseks ja veetass sõrme niisutamiseks.

Hindamisel arvestatakse:

	Punkti
1. Töö kiirus (minutites)	20
2. Lõnga pikkus (ml)	20
3. Lõnga otstarbekohasus (õige jämedus, keerd)	20
4. Ketraja asend töö juures (energia kokkuhoid)	20
5. Üldmulje	20

Kokku 100

Auhinna määramisel vajalik punktide hulk:

I auhinna saamisel tarvis 70—100 punkti

II auhinna saamisel tarvis 55—70 punkti

III auhinna saamisel tarvis 55—40 punkti

Hindamise komisjon valitakse tavaliselt seltsiliikmete poolt ja seltsi liikmete hulgast asjatundjad ehk väljastpoolt liikmeid, keda soovitakse ning usaldatakse. Komisjoni liikmete ülesandeks on määrata endi hulgast üks juhataja, kes lähemalt tutvustab võistluse käiku ning hiljem teeb teatavaks tagajärjed ning annab üle seks määratud auhinnad ehk kiitusekirjad.

KÜSIMUSI

Auhinnalist peaurdmist RA-ks II.

1. Kes on Aspasia ja kes Aspazija?
2. Kes kirjutasid romaanid „Nägematu inimene“?
3. Mil viisil olid Eduard Wilde ja Oscar Wilde sugulased?

4. Milline maailmakirjanik on saanud ühe oma suurteose kirjutamiseks inspiratsiooni „Kalevalast“?
5. Mis keeles kirjutas ja mis rahvusest oli Georg Brandes?
6. Missugune eesti kirjastus avaldab välismaade autorite tõlkeid kroonilise seeriana?
7. Missugune prantsuse kirjanik kirjutab oma teoses Tartust ja Emajõeest?
8. Missugused välismaa kirjanikud on kirjutanud teoseid meie vabadussõjast?
9. Missugune tõlketeos on meil kõige levinenum?
10. Missugune tänav Tallinnas kannab ühe kuulsa Saksa kirjaniku nime?

Võimalikule õigele vastajale auhinnaks J. Londoni „Martin Eden“. Vastused saata hiljemalt 15. novembriks 1935. a.

Vastused järgmises „E. N-ses“.

A. AMAN

PLEKISEPA-TÖÖKODA

RÜÜTLI TAN. 4, TEL. 430-19

Tehakse igasuguseid pleki- ja vasefõid ehitustel kui ka oma töökojas.

Korralik töö, soodsad hinnad.

Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: Aug. Meikop. Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Leo Soonberg, H. Tarand. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo

Ühenduse Keskjuhatus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 10. Trükikoda „Estotrükk“ Tallinn, S. Karja 8.

ÜENÜ kõigi aegade 10 paremat kergejõustikus

100 m			3000 m		
11,0	V. Rattus — Tallinn	1934	9:17,6	A. Klemmer — Inglise	1929
11,1	E. Susi — Jõhvi	1934	9:18,0	R. Sams — Tallinn	1935
11,2	E. Knuut — Tallinn	1934	9:19,0	K. Steinberg — Simuna	1933
11,2	K. Päriste — Tartu	1934	9:21,2	A. Vaks — Tallinn	1935
11,2	G. Jõgi — Nõmme	1935	9:27,0	A. Järve — Tallinn	1934
11,2	E. Labent — Tartu	1932	9:27,2	A. Veelman — Käru	1933
11,3	H. Kadak — Tallinn	1932	9:33,2	N. Vares — Käru	1933
11,3	I. Marks — Tartu	1932	9:35,0	H. Pruul — Valgjärve	1933
11,4	T. Püvi — Valga	1935	9:38,6	K. Laas — Tallinn	1935
11,4	A. Kais — Valga	1935	9:38,6	A. Pungas — Petseri	1929
200 m			5000 m		
22,9	E. Knuut — Tallinn	1934	15:41,6	R. Sams — Tallinn	1935
23,0	V. Rattus — Tallinn	1934	16:18,0	A. Järve — A. Arkna	1933
23,4	H. Kadak — Tallinn	1934	16:21,8	R. Resnis — Nõmme	1935
23,5	G. Jõgi — Nõmme	1935	16:28,8	A. Klemmer — Tallinn	1930
23,9	A. Sutt — Valgjärve	1933	16:30,0	A. Strasch — Valga	1934
24,1	V. Piho — Tallinn	1935	16:30,0	E. Einmann — Nõmme	1935
24,2	A. Gustavson — Tallinn	1931	16:31,2	L. Lumiste — Tartu	1932
24,3	V. Elberg — Tallinn	1928	16:32,0	L. Kõrtsini — Valtu	1932
24,3	P. Kutti — Tallinn	1934	16:32,2	A. Laurimann — Valtu	1932
24,3	K. Päriste — Tartu	1934	16:50,0	K. Steinberg — Simuna	1932
400 m			110 m tõkkej.		
51,2	V. Rattus — Tallinn	1934	16,8	E. Labent — Tartu	1933
53,0	H. Kadak — Tallinn	1934	16,9	A. Kuuse — Tallinn	1935
53,5	P. Kutti — Tallinn	1934	17,4	K. Päriste — Tartu	1934
53,5	E. Knuut — Tallinn	1934	17,6	H. Punno — Nõmme	1935
53,6	V. Laats — Tallinn	1935	18,2	F. Tamm — Karitsa	1932
54,0	A. Kais — Valga	1934	18,2	P. Saretok — Valga	1932
54,0	V. Vomm — Tartu	1933	18,2	A. Mutso — Tallinn	1933
54,2	A. Gustavson — Tallinn	1931	18,4	A. Illi — Tallinn	1932
54,2	O. Saar — Tallinn	1933	18,5	K. Ratnik — Tartu	1933
54,3	F. Tamm — Karitsa	1931	19,1	O. Kurvits — Tallinn	1932
800 m			Kaugus		
2:02,2	L. Lumiste — Tartu	1933	693	V. Rattus — Tallinn	1935
2:02,6	A. Klemmer — Tallinn	1933	692	I. Marks — Tartu	1934
2:03,1	A. Vaks — Tallinn	1935	675	E. Labent — Tartu	1933
2:04,0	G. Kuus — V. Otepää	1934	670	E. Susi — Jõhvi	1934
2:04,1	K. Laas — Tallinn	1935	668	A. Kiipsaar — Tartu	1934
2:04,4	O. Saar — Tallinn	1933	663	A. Raska — Tartu	1934
2:04,9	P. Kutti — Tallinn	1935	661	O. Kurvits — Tallinn	1932
2:05,7	R. Viik — Tallinn	1933	657	E. Knuut — Tallinn	1933
2:06,3	R. Allert — Aruküla	1931	655	A. Pällo — Tallinn	1935
2:07,0	O. Peets — Tartu	1933	652	P. Oja — Tallinn	1933
1000 m			Kõrgus		
2:39,0	L. Lumiste — Tartu	1933	195	A. Kuuse — Tallinna	1933
2:40,6	A. Klemmer — Tallinn	1933	183	E. Knuut — Tallinn	1933
2:41,8	O. Saar — Tallinn	1933	178	O. Kolguškin — Tallinn	1935
2:41,8	A. Vaks — Tallinn	1935	175	R. Laas — Tallinn	1931
2:41,8	G. Kuus — V. Otepää	1934	175	K. Klein — Tartu	1932
2:42,2	K. Laas — Tallinn	1935	175	I. Marks — Tartu	1933
2:43,0	R. Viik — Tallinn	1933	175	E. Poovits — Valga	1934
2:43,4	E. Einman — Nõmme	1935	173	A. Niilis — Valgjõe	1934
2:44,0	M. Aleksejev — Valgjärve	1932	170	K. Aid — Valga	1933
2:44,4	A. Lints — Tallinn	1935	170	P. Kleesman — Mädaepa	1934
			170	H. Lille — Rakvere	1934
			170	E. Levikov — Nõmme	1935
1500 m			Kolmik		
4:11,8	A. Klemmer — Tallinn	1933	14,15	I. Marks — Tartu	1934
4:11,8	A. Vaks — Tallinn	1935	13,89	A. Armi — Tartu	1934
4:13,8	O. Saar — Tallinn	1933	13,73	A. Kuuse — Tallinn	1931
4:15,0	K. Laas — Tallinn	1935	13,53	A. Kais — Valga	1934
4:15,2	K. Steinberg — Simuna	1934	13,25	A. Tomberg — Tallinn	1933
4:15,4	L. Lumiste — Tartu	1933	13,23	A. Raska — Tartu	1934
4:18,8	R. Sams — Tallinn	1935	13,23	H. Kokkas — Karinu	1930
4:20,0	H. Vakmann — Valtu	1933	13,21	O. Kolguškin — Tallinn	1935
4:20,0	Brandmeister — Põlli	1933			
4:20,0	R. Suuk — Mädaepa	1934			

13,20	F. Tamm — Karitsa	1932	14,4	M. Laube — Tallinn	1934
13,18	O. Kuika — Petseri	1929	14,5	H. Reinman — Tallinn	1934
Teivas.					
3,65	K. Kask — Tallinn	1935	27,0	T. Kelder — Tallinn	1932
3,50	R. Kiipsaar — Tartu	1934	28,0	I. Uus — Tallinn	1934
3,30	E. Arman — Tartu	1932	28,7	O. Parts — Tallinn	1932
3,30	P. Saretok — Valga	1934	28,8	B. Jürgenson — Tallinn	1930
3,30	E. Mahl — Tartu	1935	28,8	R. Kiviselg — Valtu	1932
3,20	H. Otti — Tartu	1934	29,0	E. Laiapea — Valtu	1932
3,20	E. Reinart — Riisipere	1934	29,2	E. Kallismaa — Tallinn	1935
3,20	Kaljo Kask — Tallinn	1935	29,3	O. Arras — Tallinn	1935
3,20	E. Lehis — Tallinn	1935	29,4	E. Rauge — Tallinn	1932
3,20	A. Vaha — Nõmme	1935	29,6	M. Laube — Tallinn	1935
Kuul.					
14,35	P. Puna — Tartu	1934	509	O. Arras — Tallinn	1935
14,28	E. Persim — Tallinn	1935	502	O. Parts — Tallinn	1933
14,19	P. Määrits — Valga	1933	493	T. Kelder — Tallinn	1934
14,06	R. Schmidt — Valga	1935	482	E. Lemberg — Tallinn	1930
13,45	O. Ilves — Tartu	1933	476	B. Jürgenson — Tallinn	1930
13,35	P. Saretok — Valga	1934	469	I. Uus — Tallinn	1935
13,33	P. Nõo — Valga	1932	461	D. Ugam — Tallinn	1935
13,22	A. Illi — Tallinn	1933	460	I. Parts — Tallinn	1927
13,20	K. Annamaa — Tallinn	1932	452	L. Ots — Tallinn	1929
13,11	O. Kurvits — Tallinn	1934	450	H. Reinman — Tallinn	1934
Ketas.					
45,61	P. Määrits — Valga	1935	150	O. Arras — Tallinn	1935
43,93	K. Kask — Käru	1933	141	L. Kaaring — V. Maarja	1933
43,87	E. Persim — Tallinn	1935	138	O. Parts — Tallinn	1933
43,40	K. Aid — Valga	1935	135	T. Kelder — Tallinn	1934
41,34	O. Ilves — Tartu	1933	131	H. Helves — Nõmme	1934
40,91	R. Schmidt — Valga	1935	130	A. Meldorf — Tallinn	1930
40,57	O. Kurvits — Tallinn	1934	130	A. Anton — Valgjärve	1930
39,95	A. Mägi — Tartu	1934	130	I. Uus — Tallinn	1934
39,57	H. Kukk — Tallinn	1935	130	H. Riismandel — Tallinn	1935
39,36	K. Annamaa — Tallinn	1932	129	B. Jürgenson — Tallinn	1929
Oda.					
62,22	A. Mägi — Tartu	1934	10,11	A. Meldorf — Tallinn	1931
59,90	V. Uiibo — Valga	1934	9,88	O. Arras — Tallinn	1935
55,54	H. Vilberg — Jõhvi	1934	9,48	O. Parts — Tallinn	1934
54,42	V. Vabi — Märjamaa	1934	9,115	I. Uus — Tallinn	1932
53,82	E. Leeber — Valga	1932	8,96	A. Schmidt — Tallinn	1935
53,57	O. Ilves — Tartu	1933	8,94	L. Leps — Tallinn	1932
53,55	P. Määrits — Valga	1934	8,88	R. Birk — Tallinn	1929
52,96	V. Tõnisson — Tõrva	1933	8,86	A. Kübar — Vihterpalu	1934
52,52	E. Reineberg — Liiguste	1933	8,82	K. Viimne — Porkuni	1935
52,40	R. Kiipsaar — Tartu	1934	8,81	L. Pohla — Valtu	1934
NAISALAD.					
60 m					
8,3	T. Kelder — Tallinn	1934	36,70	O. Parts — Tallinn	1935
8,3	I. Uus — Tallinn	1935	31,30	O. Arras — Tallinn	1935
8,3	O. Parts — Tallinn	1933	28,45	A. Meldorf — Tallinn	1931
8,4	I. Parts — Tallinn	1928	28,03	R. Birk — Tallinn	1931
8,5	H. Reinman — Tallinn	1934	27,19	E. Lemberg — Tallinn	1930
8,5	E. Arand — Saduküla	1933	27,09	A. Schmidt — Tallinn	1935
8,5	A. Grünfeld — Mädaape	1933	26,47	I. Parts — Tallinn	1929
8,5	L. Ziugand — Meeksi	1933	26,40	I. Uus — Tallinn	1935
8,5	H. Väär — Kehtna	1928	25,08	K. Viimne — Porkuni	1935
8,6	E. Kallismaa — Tallinn	1935	23,71	D. Ugam — Tallinn	1935
100 m					
13,0	I. Uus — Tallinn	1934	29,34	A. Schmidt — Tallinn	1935
13,2	O. Parts — Tallinn	1932	28,34	D. Ugam — Tallinn	1935
13,2	T. Kelder — Tallinn	1934	28,01	O. Parts — Tallinn	1934
13,6	O. Arras — Tallinn	1934	26,47	I. Parts — Tallinn	1929
13,7	B. Jürgenson — Tallinn	1930	25,33	R. Birk — Tallinn	1929
13,9	E. Rauge — Tallinn	1932	24,08	A. Meldorf — Tallinn	1930
14,0	E. Lemberg — Tallinn	1930	22,97	L. Ots — Tallinn	1929
14,0	E. Kallismaa — Tallinn	1935	22,89	E. Treier — Tallinn	1935
			22,85	O. Arras — Tallinn	1935
			21,60	E. Möllifer — Tallinn	1927

NOBELI LAUREAADID

10 AUTORIT
15 KÖITES

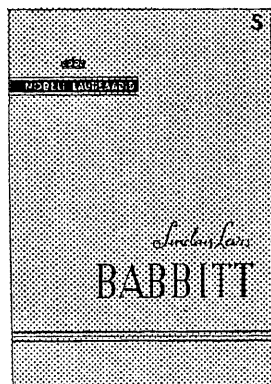
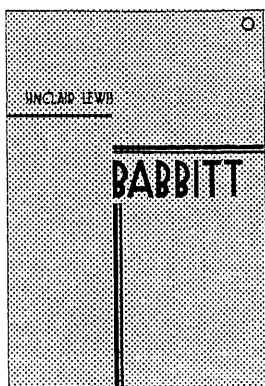
K-Ü. „LOODUS“
TARTU

Ilmus trükist

BABBITT

3 kr. 50 senti

(447 lk.)

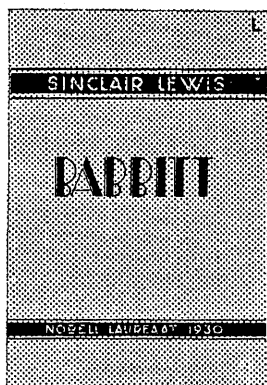
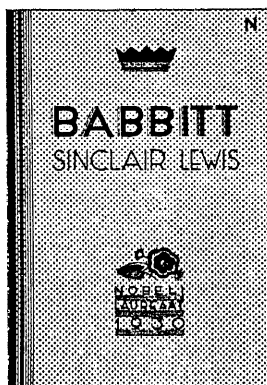

GEORGE BABBIT,

ameeriklane, ametilt kinnisvaramaakler, elab Kesk-Lääne suurlinnas Zenithis. Babbittil on perekond, õitsev äri, palju sõpru, kuid kõige selle juures on ta ometi rahuldamatult naise ja lastega pole tal mingisugust seost kokkukõla, ärielus on ta sunnitud päevast päeva toimetama väksemaid või suuremaid pettusi, sõpradega seovad teda vaid kutsehuvid ja omavahelised olengud. Ometi pesitseb Babbitti sisemuses ebamäärane igatsus millegi parema järele. Tormav elutempo ei anna talle aga mahti endasse süvenemiseks.

Lahendamatu hingelise surutise tõttu kaotab Babbitt lõppeks vaimse tasakaalu, võõrdub veel enam perekonnast ja sõbrust, püüdes ühiskondliku korra vastu mässu semise ning armuseikluste kaudu saavutada seost rahu. Ent ühiskonna vastusurve on liiga tugev ja Babbitt peab tagasi pöörduma endisse ellu. Talle jääb vaid lootus, et ta poja elu kujuneb õnnelikumaks ja sisukamaks.

Babbitt hoolimata oma koomilisusest, on sügav-traagiline kuju ja Sinclair Lewisi romaan kujutab fotoaparaadi täpsusega meile sageli eeskujuks seatud ameerika olusid — tehnika võidukäiku, mis paratamatult surmab elava inimhinge.

Paralleelselt proosüüriga laseb kirjastus müügile ka köited üleni punases kalinguris (seljatrükk ehtsa kullalaga) lisahinnaga 75 senti köitelt. Köited on hõbedase kaanepaberi vahel nuga brošüüridki.

- George B. Shaw: „POHA JOHANNA“.
1 köites. Hind Kr. 4.—
- * Knut Hamsun: „MAA ÖNNISTUS“.
1 köites. Hind Kr. 250
- * Grazia Deledda: „KÕRKJAD TUULES“.
1 köites. Hind Kr. 3.—
- * Anatole France: „KUNINGATAR HANEJALA“ PRAEKOOK“.
1 köites. Hind Kr. 3.—
- * Luigi Pirandello: „KADUNUD MATTIA PASCAL“.
1 köites. Hind Kr. 4.50
- Wladyslaw St. Reymont: „TÖÖTATUD MAA“
1 köites. Hind Kr. 5.75
- Thomas Mann: „BUDDENBROOKID“.
2 köites. Hind Kr. 6.50
- John Galsworthy: „FORSYTE'IDE SAAGA“
3 köites. Hind Kr. 8.25
- Sinclair Lewis: „BABBITT“ (Ilmus trükist)
1 köites. Hind Kr. 3.50
- * Sigrid Undset: „KRISTIINA LAURITSA-TOTAR“.
3 köites. Hind Kr. 9.—

Hinnad on arvestatud brošüüridelt.

Kokku Kr. 50.—
EELTELLIJALE JÄRELMAKSUGA Kr. 36.—
(25. XI—15 kr., 25. XII—5 kr., 25. I ja 25. II. 1936 — à 8 krooni)
KOHEMAKSTAVAS RAHAS 25. Jaan. Kr. 36
25. nov. Kr. 33.—

K.Ü. „Loodus“ p. Jooks. arve 2055

Raamatud saadetakse eeltellijale kätte nende ilmumise järjekorras, kusjuures tegelikud saatekulud jäävad tellija kanda.

Kõik teosed trükitakse paksul halfapaberil, kaaned hõbedasel kartongil. Terve sari ilmub veel käesoleval aastal,

* ga märgitud teosed ilmuvad lähema kahe nädala jooksul, neist S. Undseti rom. 1. osa.

Ostjaskonnale valiku võimaldamiseks ilmub iga teos erinevas välimuses: L ja N on trükitud musta, S — sinise ja O punasemusta värviga hõbedasel foonil.

„Eesti Kirjastuse Kooperatiivi“ väljaanded:

ILMUSID:

- B. Kellermann: Ingeborg. Romaan. Tõlkinud A. Adson. Hind Kr. 2.75.
J. Kärner: Kadunud aegade hämarusest. Mälestuskilde lapse-, karjase- ja koolipõlvest. Hind Kr. 2.50.
M. Metsanurk: C. R. Jakobson. Dramaatiline kroonika 5. vaatuses. Hind Kr. 2.75.
M. Metsanurk: Taavet Soovere elu ja surm. Romaan. Teine ümbertööitatud trükk. Hind Kr. 2.25.
R. Rolland: Noored armastajad. (Pierre ja Luce) Pisiromaani. Tõlkinud I. Rebane. E. Kollomi puulõigetega. Hind Kr. 1.50.
R. Rolland: Colas Breugnon. Romaan. Tõlkinud M. Sillaots. Hind Kr. 3.—

VAREM ILMUNUD:

- J. Jaik: Kättemaks. Jutustus. Hind Kr. 2.90.
J. Jaik: Juudasoo. Noorsoojutt. Hind Kr. 2.75, pilditrüki paberil Kr. 2.95.
J. Payot: Õnnevallutamine. Tõlkinud K. Martinson. Hind Kr. 3.50.
R. Roht: Vana Võrumaa. Mälestused I. Hind Kr. 4.—
R. Roht: Noor elulaevnik. Jutt noortele. Hind Kr. 2.75, pilditrükipaberil 2.95.
P. Vallak: Neli tuult jalge all. Novellid. Hind Kr. 3.25.

ILMUMAS:

- B. Alver: Viletsuse komöödia. Poem.
B. Björnson: Jumala teedel. Romaan. Tõlkinud A. Antik.
K. Hamsun: Naised kaevul. Romaan. Tõlkinud A. Lemberg.
A. Jakobson: Vana kaardivägi. Romaan.
R. Janno: Vutimehed. Jutustus.
M. Jürna: Isamaa pojad. Mälestusi vabadussõjast.
A. Kivikas: Nimed marmortahvil. Romaan.
J. Kärner: Pidu kestab. Romaan.
J. London: Mere hunt. Romaan. Tõlkinud J. Variste.
G. de Maupassant: Pierre ja Jean. Romaan. Tõlkinud K. Martinson.
M. Metsanurk: Ümera jõel. Romaan. Teine ümbertõetatud trükk.
J. Schütz: Päikese ootel. Luuletused.
R. Tiitus: Portreid sõnas ja pildis.
K. Tšukovski: Muinasjutte lastele. Vabalt eestindanud J. Kärner.
O. Wilde: Õnnelik prints. Muinasjutud. Tõlkinud O. Truu.
O. Wilde: Granaatõuntest maja. Muinasjutud. Tõlkinud O. Truu.
„Eesti Kirjastuse Kooperatiiv“, Tartus, Rütli tn. 4.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

TARTUS, ÜLIKOOLI 15

KIRJASTUS
PEALAO
RAAMATUD

JA

KIRJUTUSTARBED

AKADEEMILISE
KOOPERATIIVI

väljaanded on iga
raamatukogu ehteks.

Rahva- ja kodustele raamatukogudele

Raamatuaasta peakomitee ülesandel töötava raamatute valiku komisjoni poolt väljavalitud raamatud:

I. Algupärandid:

- A. Elango: KASVATUSTEADUS. 2.—
A. Jakobson: TÖÖ ALGUS. Rom. 5.40
A. Jürgenstein: MINU MÄLESTUSED I, II. 2.25, 2.75.
M. Jürna: TAVALISED. Novellid. 2.50.
A. Kitzberg: KULAJUTUD I—II. 2.—
— „ III—IV. 2.50.
— „ V. 2.—
— TUULETALLAJA I, II. 3.50, 2.—
A. Kivikas: PUNANE JA VALGE. Novellid. 2.—
H. Kruus: JAAN TÕNISSON. 1.—
J. Liiv: VARI. Jutustus. 1.—
— PEIPSI PÄÄL. Jutust. 1.—
— LUULETUSED. 1.50.
J. Luiga: PÄEVAMURED I, II. Esseed. 5.25, 5.—
— EESTI VABADUSVÕITLUS 1343—1345. a Harju mäss. 3.—
O. Luts: ANDRESE ELUKAIK. Jutust. 1.75.
— ÖPILANE VALTER. Jutust. 1.75.
— PAUNVERE. Näid. 3 vaat. 1.25.
— TAGAHOOVIS. Jutust. 4.—
M. Metsanurk: TOHO-OJA ANTON. Novell. 1.—
— PUNANE TUUL. Romaan. 5.50.
A. Mälk: SURNUD ELU. Jutustus. 1.90.
NOOR-EESTI AJAKIRI 1910—11. Komplekt 10.—
H. Raudsepp: KOHTUMÕISTJA SIMSON. Näid. 4. vaat. 1.50.
— VEDELVORST. Näid. 4. vaat. 2.50.
— SIINAI TÄHISTEL. Näid. 10 pildis. 2.50.
— MIKUMÄRDI. Näid. 5. vaat. 2.25.
— MAIT METSANURK JA TEMA AEG. Kroonika. 6.25.
R. Roht: ELU ON ILUS. Rom. 5.80.
— KURGSOO. Rom. 1.50.
K. Rumor: SAMMUD KADUVIKKU. Nov. 2.75.
J. Schütz: SÜDASUVI. Luul. 2.75.
J. Semper: ARMUKADEDUS. Rom. 4.75.
— PRANTSUSE VAIM. Esseed. 3.—
G. Suits: KÕIK ON KOKKU UNENAGU. Luul. 2.50.
A. Tammann: VIDRIKU PARUN. Romaan. 2.25.
— ÜHISTEGEVUS. 2.50,

- A. H. Tammsaare: TÖDE JA ÕIGUS. I—V. 5.—, 6.—, 5.75, 6.—, 6.75.
— KÕRBOJA PEREMEES. Romaan. 1.80.
— KAKS PAARI JA ÜKSAINUS. Jutust. 1.—.
Fr. Tuglas: TEEKOND PÕHJA AAFRIKA I—III. 3.—, 2.50, 3.50.
— ADO GRENZSTEINI LAHKUMINE. Uurimus. 3.—
— SAATUS. Novellid. 2.—
— FELIX ORMUSSON. Romaan. 2.—
— JUHAN LIIV. Monograafia. 5.—
— LIIVA KELL. I, II. Nov. à 2.—
— RASKUSE VAIM. Nov. 2.—
— HUNT. Novell.
H. Visnapuu: ÜLE KODUMÄE. Luul. 2.50.

II. Noorsooraamatuid:

a) ALGUPÄRANDID:

- K. A. Hindrey: KILL MARTUSE LIHAVÕT- TED. 2.45.
J. Jaik: POMBI JA ÜDSIMÄRDI NÕIAD. 2.40.
— POMBI JA ESIVANEMATE KULD. 3.75.
— POMBI JA SIUKUNINGAS. 3.50.
O. Luts: KEVADE I, II. 1.95, 2.—
— NUKITSAMEES. —.50.
— VANAD TEERAJAD. 2.25.
— TALVISED TEED. 3.50.
— LÄBI TUULE JA VEE. 3.25.
— VAADELDES RÄNDAVAID PILVI. 3.50.
— KULDSETE LEHTEDE ALL. 4.25.
M. Metsanurk: MÄNDIDE ALL. 4.—
R. Roht: VÄIKESED RÄNDURID. 2.25.
A. H. Tammsaare: MEIE REBANE. 240.

b) TÖLKETEUSED:

- A. Daudet: VÄIKEMEES. 3.25.
GRIMMI MUINASJUTUD I. 150.
GRIMMI MUINASJUTUD II. 2.25.
M. Kyber: LOOMADE KESKEL. 1.25.
V. Korolenko: PIME MOOSEKANT. 2.60.
F. Molnár: PAAL-TÄNAVA POISID. 3.25.
J. Spyri: VÄIKE HEIDI I. 2.60.
— VÄIKE HEIDI II. 2.—
A. Tšehhov: KASCHTANKA. —.50.
TUHAT ÜKS ÖÖD I. 1.25.
J. Verne: KAPTEN GRANTI LAPSED. 5.80.

III. Tõlkekirjandusest:

- a) ROMAANE, NOVELLE.
K. Aben: VALIK UEMAT LÄTI KIRJAN-
DUST I. 4.—
J. Aho: VALITUD JUTUD JA LAASTUD I.
2.—
K. Hamsun: PAAN. Romaan. 2.25.
S. Lagerlöf: GÖSTA BERLING. (Ilmumas.)
J. Linnankoski: LAUL TULIPUNASEST LIL-
LEST. Rom. 2.25.

- G. de Maupassant: VALITUD JUTUD. 2.50.
W. St. Reymont: TALUPOJAD I—IV. 380,
4.50, 6.25, 5.50.

b) LUULETEOSED.

- H. Heine: SAKSAMAA. Talvemuistend. 2.—
O.Ü. „NOOR-EESTI“ kirjastus.
Tartus.

Hää raamat on parim sõber.

Raamatuaasta puhul laskime ennekuulmata odava hinnaga müügile

Paremate algupärandite seeria.

10 algupärasest teost üheksalt eesti autorilt ühes saatekuludega **19 krooni.**

SEERIASSE KUULUVAD:

1. J. Vahtra. MINU NOORUSMAALT II. Mälestusi.
2. R. Sirge. VÄIKESED SOOVID. Novellid.
3. R. Roht. TSAARI OHVITSER. Mälestused.
4. Prof. J. Piiper. PILTE JA HÄALI KODUMAA LOODUSERT.
5. M. Raud. KIRVES JA KUU. Romaan.
6. R. Hallimäe. PÄIKESE MAJA. Luuletused.
7. A. Gailit. TOOMAS NIPERNAADI. Romaan. II trükk.
8. J. Luiga. POLIITILISED PÄEVAMURED. Artiklite kogu.
9. K. A. Hindrey. ARMASTUSKIRI. Novellid. II trükk.
10. K. A. Hindrey. KILL MARTUSE LIHAVÖTTED. Noorsoojutu järg.

Kümneteoselise komplekti ettetellimise hind on kuni 25. novembrini s. a. 19 krooni. Pärast seda tähtaega lähevad raamatud üksikmüügile kuni 75% kallimalt.

Raha tellimiste eest võib maksa posti jooksvale arvele nr. 2232. Tellida saab seeriat ka raamatukauplustest.

Kõik raamatud ilmuvad veel enne jõulu.

O-ü. „Noor-Eesti“ kirjastus Tartus

Gustav Adolfi tn. 8, Raamatukauplus Tartus, Rütli tn. 11.

Ü/p. Tartu Majaomanikkude Pank

TARTUS, SUURTURG Nr. 7 OMAS MAJAS. TELEFON 6-50
Asutatud 1923. a.

Pank võtab raha hoiule, tähtajaliste ja jooksvale arvele. Pank annab laene ja garantiisid mitmesuguste kindlustuste vastu. Pank toimetab sissenõudmisi inkasso dokumentide järele ja rahasaadetisi igasse kodumaa linna ja alevisse.

Pangas saadaval rahakorjajatele hoiukarbid.
Panga juures asub kinnitusselts „Eeks-Maja“ osakond.

KAUBA PANK

Tartus, oma majas, Suurturg 12
Üldtelefon 1-83 ja 9 Juhatuses telefon 2-09

Avatud äripäevadel kl. 9-2

KAUBA PANK asutatud 1905 a. ja on vanemaid rahaasutusi Eestis
Oma kapitalid üle Kr. 485.000.-

Annab laene
*heade kindlustuste vastu. Laenajailt liikmemaksu
ega lisavastutust ei võeta.*

Võtab raha hoiule,
makstes ajakohast protsenti.

Saadab raha
igasse kodumaa linna ja alevisse.

Garantiid
tiigihangete, töölepete ja avansside kindlustuseks

Toimetab sissenõudmisi
vekslite ja muude dokumentide järele.

Ostab ja müüb
välisvaluutat.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Kindlustuse Aktsia Selts

Eesti Lloyd

**Töötab puht Eesti kapita-
liga ja Eesti tuntumate
majandustegelaste
juhtimisel.**

Tartu Peaesindus

A-S.

Kauba Pank

TARTU LINNAPANK

TARTUS, RAEKOJAS, TELEFON 2-32 ja 11-32

**VÕTAB RAHA HOIULE JOOKSVALE ARVELE,
KINDLA TÄHTAJA PEALE JA KUUDE VIISI NING
MAKSAB AJAKOHAST PROTSENTI**

A N N A B L A E N E.

*Ostab ja müüb väärtpabereid ja müüb
riigi klassiloterii pileteid. Toimetab
kõiki pangaoperatsioone. Korrespon-
dendid kõigis kodumaa linnades ja
rahvarikkamates kohtades maal.*

SAADAVAL HOIUKARBID.

SAADAVAL HOIUKARBID.

TALLINNA LINNAPANK

TALLINN, SUUR KARJA TÄNAV 7

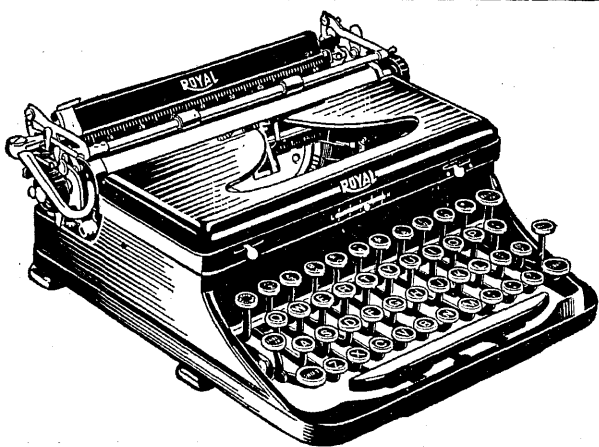
TELEGRAMMI ADDRESS: „LINNAPANK“

Direktor J. L. Jüris	443-40
„ P. Kurvits	427-19
„ T. Loik	448-39

Operatsioonisaal ja Raamatu-
pidamise osakond 426-75

**Toimetab kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismaal.**

**Võtab kaupu oma aitadesse hoiule ja
annab nende vastu laene.**

VÄIKE-ROYAL

*on maailma kõige vastu-
pidavam, otstarbekohasem
ja täielikum väike kirjutuse-
masin. Kas olete Teie juba
varem masinal kirjutanud,
või on Väike-Royal esimene*

*kirjutusemasin, mida Teie kasutate, kuid igal puhul
olete Teie Väikese-Royal kirjutusemasina vastupidavu-
sest, käsitamise lihtsusest ja mõnususest, tema meeldi-
vast välimusest ning tema töö nägususest vaimustatud.*

V. LOUN & SCHITIKOV

TALLINN, NIGULISTE 18, TELEFON 434-37

TRÜKIKODA

ESTOTRÜKK

TALLINN, SUUR KARJA 8, TELEFON 445-25

MASINALADU, AUTOMAAT
TRÜKIMASINAD JA MOOD-
SAD KIRJAD GARANTEERI-
VAD HEA, KIIRE JA MÕÖDU-
KATE HINDADEGA TÕÕ

SISUKORD:

H. Adamson: Teeme eläves elu! (luuletus); P. Grünfeldt: Võitleja (luuletus); M. Lepp-Utuste: Laululooja 70-aastane; Knut Hamsun: Maa õnnistus; P. Grünfeldt: Põhjamaa pojad (luuletus); G. Duhamel: Märkus kirjaniku osatähtsuse kohta, Revaud' tuba; Virve Rännang: Suvepäevilt; Heinrich Mann: Teie juubeliks; Leo Soonberg: Kunst ja moraal (artikkel); H. Adamson: Piksepagu; E. Aspazija: Hõbelinik (katkend); M. Raud: Tuttav talu (luuletus); Molnár Ferenc: Suudlesin Jókail kätt; Artturi Järviluoma; J. S.: Jaan Koort; Petras Vaičiunas; Dr. V. Johanson; Noored tuleviku kandjana (artikkel); A. Säärits: Taevas on jälle hele (luuletus); B. Kangro: Petlik (luuletus); J. S.: Kristjan Raud 70; A. D.-Rannit: Sinu surm (luuletus); J. Ruven: Kingsepa armastus; Väliskaastöölisi; Poleemika; Uusi raamatuid; Noorsoo töömailt; Reproduktioone.

Kaas kunstnik Hugo Lepikult.

Tallinna linna pandimaja kauplused

müüvad soodsate hindadega mitmesuguseid
esemeid ja võtavad asju komisjonimüügiks

NARVA MNT. 18, telef. 306-84: mööblit (saali, söögitoa, magamistoa ja kabineti sisse-
seaded jne.), jalgrattaid (meesterahva ja
naister.), õmblusmasinaid, kirjutusmasi-
naid, klavereid ja teisi muusikariistu,
grammofone, seinakelli, peegleid, tee-
masinaid ja mitmesuguseid muid asju.

MANEEŽI T. 4, telefon 301-23: valmisriideid
(ülkonnad, palitud kasukad-karusnahk-
sed mantlid jne.), jalanõusid, peakatteid,
karusnahku ja kraesid, põrand- ja seina-
vaipu, tasku-, käe- ja lauakelli, mitmesug.
kuld- ja hõbeasju, laskeriistu, sporditar-
beid, päevapildiaparate, binokleid jne.

SUUR VALIK HOOAJA KAUPADEST

KÜLASTAGE PANDIMAJA KAUPLUSI JA TUTVUGE NENDEGA

Oslame

*piiramatul arvul peekon- ja pekisigu,
loomi, vasikaid ja lambaid.*

Vastuvõtmine tapamajas ja raudteejaamades
peekonsigade vastuvõtupäevadel.

Ühisus „Lõuna-Eesti Eksporttapamajad“

TARTUS

A-s.

„TEKLA“

PEAKONTOR:

TALLINN, SUUR KARJA 15

TELEFON 448-18

RIIDEÄRID:

Tallinnas, Suur Karja t. 15. telef. 445-23.

„ Valli tän. 10, telef. 468-02.

Haapsalus, Ehte tän. 2. tel. 1-57.

Kuressaares, Kauba tän. 2. tel. 72.

Mustvees, Tartu tän. 15. tel. 62.

Narvas, Peetri plats 2, tel. 2-38.

Petseris, Riia tän. 1. tel. 1-17.

Pärnus, Jäneselja tän. 5-a. tel. 1-10.

Rakveres, Turuplats, telef. 2-85.

Valgas, Kesk tänav. 11, telef. 26.

Viljandis, Tartu tän. 6-a, tel. 2-40.

Võrus, Jüri tänav 5-a, telefon 1-26.

Müügil kindlate hindadega järgmiste kodumaa
vabrikute kaubad:

KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE MA-
NUFAKTUURI O-Ü-se, BALTI PUUVILLA
KETRAMISE JA KUDUMISE VABRIKU
A-S-i, SINDI TEKSTIILVABRIKUTE ÜHI-
SUSE, EESTI NIIDIVABRIKU ÜHISUSE.

Välismaa kauba tarvitamisel voolab meie raha
üle piiri, suureneb järjest töötute arv, jääb
vaeseks maa ja rahvas!

Ostes kodumaa kaupu, vähendame tööpuudust.

Hind 30 senti.

Tahate esimesena teadlik olla
kõigis päevaküsimustes,
lugege ajalehte

UUS EESTI

*7 korda nädalas
ilmuv informatsiooni
ja poliitikaleht
„Uus Eesti“ on
ajaleht kõigile.*

Kõik kodu- ja välismaa sündmused leiavad
kõige põhjalikumalt käsitlemist „**Uus Eestis**“.
„**Uus Eesti**“ on mütügil kõigis ajalehtede
mütügikohtades.

„**Uus Eesti**“ on suurim ja sisukam kuid oda-
vaim ajaleht Eestis.

Hind 5 senti.

PEAKONTOR: TALLINNAS, PIKK 40
Abikontorid igas linnas.